

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิง ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี” ได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการกระทำผิดของเยาวชนหญิงเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมและการกระทำผิด

- แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว
- แนวคิดเรื่องความเป็นเพศ
- แนวคิดการเลี้ยงดูที่แตกต่าง

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงในลักษณะความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

- ทฤษฎีการเรียนรู้
- ทฤษฎีการควบคุมตนเอง
- ทฤษฎีเกี่ยวกับความก้าวร้าว
- ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น
- ทฤษฎีวัฒนธรรมรองของเด็กกระทำผิด
- ทฤษฎีการโยนความผิด
- ทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง
- ทฤษฎีของเมอร์ตัน
- ทฤษฎีตีตรา
- ทฤษฎีอัตมโนทัศน์

2. การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงในลักษณะความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประมวลกฎหมายอาญา

2.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

- บทบาทของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
- ประวัติความเป็นมาของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
- การบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนหญิงในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก

และเยาวชนหญิงบ้านปรานี

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. กรอบแนวคิด

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการกระทำความผิดของ เยาวชนหญิงเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

1. แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมและการกระทำผิด

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันทางสังคมและเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ครอบครัวสร้างมนุษย์โดยการขัดเกลาทางสังคม การอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกันของพ่อ แม่ และลูก รวมไปถึงการการสร้างลักษณะนิสัย ทักษะคติ ความสนใจ ความเชื่อ ในการดำเนินชีวิตให้กับลูก การอบรมเลี้ยงดูจึงจัดได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อชีวิตของเด็ก

Pumroy (อ้างถึงใน ภัควดี ปรีชาประพาฬวงศ์, 2550, น. 16) ได้แบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาไว้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทรักจนเหลือ เป็นประเภทอบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กเป็นศูนย์กลางสำคัญ เด็กได้รับความรัก การเอาใจใส่และตามใจอย่างมากจนเกินสมควร บิดามารดาพาไปเที่ยวสนุกสนานเป็นประจำ ชื่อของให้เด็กโดยไม่มีเหตุผลจำเป็น เด็กไม่ได้รับการฝึกให้คิดได้ด้วยตนเอง ไม่เคยถูกฝึกให้ทำในสิ่งที่แปลกใหม่ ไม่มีความรับผิดชอบในสิ่งใด เด็กไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ทำงานในบ้าน เมื่อบังคับเด็กจะใช้วิธีหลีกเลี่ยงหรือเอาชนะจนได้ทุกครั้ง

2. ประเภทเข้มงวด เป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เชื่อฟังอย่างเคร่งครัด ต้องอยู่ในระเบียบที่วางไว้ เด็กจะรู้สึกได้ว่า ถ้าไม่ทำตามคำสั่งของผู้เลี้ยงดูจะมีความผิด ต้องถูกลงโทษ บิดามารดาจะมีกฎเกณฑ์ให้เด็กอย่างชัดเจน และลงโทษเด็กอย่างยุติธรรม สมเหตุสมผลเสมอ บิดามารดาพยายามผลักดันให้เด็กมีความสามารถเกินธรรมชาติของเด็กทำให้เด็กพัฒนาเร็วกว่าอายุ

3. ประเภทละทิ้งและปฏิเสธ เป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบไม่สนใจใยดี ผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูทำตนเป็นศัตรูอย่างเปิดเผยกับเด็ก แสดงความเกลียดโกรธออกมาในรูปของการลงโทษควบคุมบังคับ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ขึ้นกับความรู้สึกทางลบของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กมากกว่า เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็ก บิดามารดามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็ก มีความรู้สึกว่าลูกของตนเองเป็นเด็กที่ไม่อาจแก้ไขให้ได้ดี

4. ประเภททะนุถนอมแบบไขในหิน เป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบคอยสอดส่องดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้บุตร โดยไม่ให้บุตรทำงานใด ๆ ทั้งสิ้น เกรงบุตรจะลำบาก การทุ่มเทความรักเป็นหน้าที่ แม่เด็กจะโอบอุ้มมากพอ และสามารถทำเองได้แล้ว เด็กก็ไม่ได้ทำอะไรได้ด้วยตนเอง เช่น กินอาหาร อาบน้ำ ไปโรงเรียนเอง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ตามแบบหรือประเภทต่าง ๆ มีผลต่อลักษณะและพฤติกรรมของเด็กแตกต่างออกไป เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นตัวของตัวเอง ความสามารถบังคับใจตนเอง ความอดทน ความคิดริเริ่ม กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล วินัยทางสังคม ฯลฯ

Simon (อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาประพาฬวงศ์, 2550, น. 18) ได้ศึกษาถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อบุคลิกภาพ พบว่า

1. พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลย จะทำให้บุตรมีลักษณะนิสัยก้าวร้าว ชอบพูดปด เจ้าคิดเจ้าแค้น หนีโรงเรียน ลักเล็กขโมยน้อย หยาบคาย

2. พ่อแม่ที่ประคบประหงมเด็กมากเกินไป บุตรจะมีลักษณะเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่ให้ความร่วมมือ ฟังตนเองไม่ได้

3. พ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือบุตร บุตรจะสุภาพ เรียบร้อย เจ้าระเบียบ อยู่ในโอวาท สงบเสงี่ยมสามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี

4. พ่อแม่ที่ยอมจำนนต่อบุตร บุตรจะขาดความรับผิดชอบ ไม่อยู่ในโอวาท เห็นแก่ตัว คือ ทำอะไรตามใจตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาประพาฬวงศ์, 2550, น. 18) ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย พบว่า ในสังคมไทยมีการเลี้ยงดูที่แบ่งได้ 5 ประเภท คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดา มารดาแสดงความรักใคร่ต่อบุตรอย่างชัดเจน เอาใจใส่ทุกข์สุขของบุตรอย่างมาก ตลอดจนเข้าใจความรู้สึกของบุตรเป็นอย่างดี การเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดา มารดาจะอธิบายเหตุผลแก่เด็ก ในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร มีการให้รางวัลหรือลงโทษอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าการปฏิบัติต่อบุตรด้วยอารมณ์

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษทางจิตหรือทางกาย หมายถึง การที่บิดา มารดาจะใช้วาจาว่ากล่าวตีสอนบุตรเมื่อบุตรกระทำความผิดซ้ำว่าไม่รัก ตัดสิทธิเด็กที่เคยได้รับเมื่อเด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดา มารดาจะออกคำสั่งให้บุตรทำตามและคอยตรวจตราใกล้ชิดว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามบุตรก็จะถูกลงโทษ

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดา มารดาจะเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำดูแล และฝึกฝนจากบิดา มารดา ซึ่งจะช่วยให้เด็กช่วยตนเองได้เร็วและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานไป

Baumrind (อ้างถึงใน ภาควิธี ปรึกษาประพาพวงส์, 2550, น. 19) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวไว้ 4 แบบ คือ

1. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบยอมตามบุตร (Permissive Parenting Style) คือ บิดา มารดาจะตอบสนองความต้องการของบุตรมากกว่าความต้องการของบุตร บิดา มารดาไม่มีแบบแผนในการเลี้ยงดูบุตร ไม่ควบคุมบุตร ตามใจบุตร อนุญาตให้บุตรตัดสินใจและดูแลตนเอง

2. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบอิสระอย่างมีขอบเขต (Authoritative Parenting Style) คือ บิดามารดา มีการเรียกร้องและตอบสนองต่อความต้องการของบุตร โดยจะคอยดูแลตรวจตราและมีอิทธิพลในการตั้งมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์อย่างชัดเจนสำหรับควบคุมความประพฤติของบุตร บิดามารดาจะมีความเด็ดขาดแต่ไม่ก้าวร้าวและเข้มงวด แต่จะใช้วิธีจัดระเบียบวินัยมากกว่าลงโทษ บิดามารดาต้องการให้บุตรมีความหนักแน่นในการรับผิดชอบต่อสังคมได้ดีเท่าที่ทำได้และดูแลตนเองอย่างดี

3. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) คือ บิดามารดา มีการเรียกร้องและชี้นำบุตรในระดับสูง แต่ไม่มีการตอบสนองความต้องการของบุตร โดยบุตรจะต้องเชื่อฟังและปรับตัวตามสถานการณ์ บิดา มารดาจะคาดหวังในคำสั่งของตนเพื่อให้บุตรปฏิบัติตามโดยปราศจากการอธิบาย

4. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Uninvolved Parenting Style) คือ บิดามารดา มีการตอบสนองความต้องการของบุตรและเรียกร้องต่อบุตรในระดับต่ำ บิดามารดา อาจมีการปฏิเสธและละเลยไม่เอาใจใส่บุตร ไม่มีการควบคุมบุตร ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตของตนเองมากกว่าจะสนใจบุตร

สมศรี ประเสริฐวงศ์ (อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาปะพาฬวงศ์, 2550, น. 19) อธิบายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูว่ามี 3 แบบ ด้วยกันคือ

1. แบบประชาธิปไตย คือ พ่อ แม่ รับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูบุตรและภาระอื่นของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบจากสมาชิกทุกคน บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและตัดสินใจจากเรื่องเล็กไปหาเรื่องใหญ่ และจะสร้างเป็นนิสัยให้รู้จักคิดริเริ่มกล้าแสดงความคิดเห็น เชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองได้เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

2. แบบอัตตานิยม คือ พ่อและแม่มีอำนาจสิทธิเด็ดขาดในกิจการทุกประการของครอบครัวเป็นผู้ตั้งจุดมุ่งหมายและกฎเกณฑ์ทุกอย่าง บุตรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดา กับบุตร ห่างเหินกัน บุตรไม่กล้าระบายความทุกข์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น บุตรจะรู้สึกขาดความอบอุ่นและขาดความมั่นคงปลอดภัย การปฏิบัติตามคำสั่งบิดามารดาเป็นประจําทำให้ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ปรับตัวเข้ากับสังคมยาก

3. แบบปล่อยตามใจ คือ พ่อแม่มักใช้อารมณ์กับบุตรมากกว่าเหตุผล บุตรจะรู้สึกว่าขาดความรัก มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อความยุติธรรม ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรม ความดีต่าง ๆ ขาดความเป็นระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็ง และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น

บิดา มารดาสามารถสร้างแบบแผนพฤติกรรมให้กับบุตร โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งแต่ละครอบครัวนั้นมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่แตกต่างกันออกไป การลงโทษเป็นรูปแบบหนึ่งที่บิดามารดาใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของตน ในปัจจุบันนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ไม่เห็นด้วยกับมาตรการลงโทษเด็กโดยไม่สมเหตุผลหรือทำร้ายร่างกายเด็กด้วยอารมณ์โมโห เพราะจะส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กในระยะยาวโดยเด็กจะเรียนรู้และซึมซับเอาพฤติกรรมที่รุนแรงเหล่านั้นไว้ และพฤติกรรมรุนแรงที่ได้เรียนรู้ในครอบครัวนั้นสามารถถ่ายทอดเป็นมรดกถึงรุ่นหลังเป็นสายโซ่วงจรความรุนแรง (วงศ์เดื่อนสายสุวรรณ, อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาปะพาฬวงศ์, 2550, น. 20)

ดังนั้น ผู้ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กต้องตระหนักว่าตนเองมีความต้องการและคาดหวังในเด็กของตนเป็นอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูทั้งสิ้น ซึ่งมีผลสะท้อนต่อสังคมส่วนใหญ่ (สถิตย์ วงศ์สุวรรณ, อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาปะพาฬวงศ์, 2550, น. 20)

1.2 แนวคิดเรื่องความเป็นเพศ

วารุณี ฐิริสนธิ (2551) กล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายทางสรีระได้นำไปสู่ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันในทางอื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด จิตใจ และอารมณ์ ความเชื่อเช่นนี้ได้มีมาเป็นเวลานานนับพันปี ความแตกต่างดังกล่าวมักถูกมองว่าเป็นความแตกต่างที่มีมา “ตามธรรมชาติ” ซึ่งหมายความว่า ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชายได้นำไปสู่สถานะของผู้หญิงที่ด้อยกว่าผู้ชาย เช่น ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่มีเหตุผลชอบใช้อารมณ์ นำไปสู่การที่สังคมไม่ยอมรับผู้หญิงให้เป็นผู้นำเพราะมีคุณสมบัติทางเพศที่ไม่เหมาะสม ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงไม่เก่งทางคณิตศาสตร์ ไม่มีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ วิศวกรซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีและมีเกียรติในสังคม หรือผู้หญิงจะเป็นได้เพียงกรรมกรไร้ฝีมือในโรงงาน ไม่สามารถเป็นช่างเครื่องยนต์ได้ เพราะผู้หญิงถูกมองว่าไม่มีความสามารถทางช่าง ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีคุณสมบัติหรือความสามารถทางเพศในการดูแลผู้อื่น เช่น เด็ก คนแก่ ทำให้ผู้หญิงต้องเป็นผู้รับภาระหลักในการดูแลลูกและคนในครอบครัว แม้ว่าผู้หญิงจะทำงานนอกบ้านด้วยก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ในช่วงประมาณสองร้อยปีที่ผ่านมานี้ สังคมของมนุษย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ การเกิดและการยอมรับในเรื่องสิทธิมนุษยชน การให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงการผลิตแบบเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้ทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งได้รับโอกาสการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ชาย ผู้หญิงได้ทำงานนอกบ้านมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อความเชื่อเดิม ๆ ที่มองว่าผู้หญิงมีสถานะที่ด้อยกว่าชาย และความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายเป็นเรื่องตามธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ว่าจริงหรือไม่ รวมทั้งการพยายามหาคำตอบว่าทำไมความเชื่อเช่นนี้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้มาเป็นเวลานาน การเกิดการตั้งคำถามและการหาคำอธิบายนี้ คือ ความคิดเรื่องสิทธิสตรี หรือสตรีนิยม (Feminism) ความคิดนี้ได้รับความสนใจและการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ในโลก ในช่วง 30 ปี หลังของศตวรรษที่ 20 ความคิดเรื่องสิทธิสตรีจะให้ความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นหญิงและความเป็นชาย และได้ใช้ความคิดรวบยอดในเรื่องความเป็นเพศ (Gender) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่สำคัญ

ในขณะทีเพศ (sex) หมายถึง ความแตกต่างทางสรีระ ความเป็นเพศหมายถึงองค์ความรู้ที่สร้างความหมายให้กับความแตกต่างทางร่างกาย เป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจิตวิทยาระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ความเป็นเพศเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคม เป็นการการจัดการทางสังคมของความแตกต่างระหว่างเพศในด้านต่าง ๆ (Scutt, 1988) เป็นพฤติกรรมที่ถูกเรียนรู้ทางสังคม และเป็นความคาดหวังของสังคมที่สัมพันธ์กับเพศสอง

เพศ เพศหญิงเพศชายเป็นข้อเท็จจริงทางสรีระ แต่การจะกลายเป็นผู้หญิงหรือเป็นผู้ชายเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ วัฒนธรรมสร้างความเป็นหญิงเป็นชายในสังคมขึ้น วัฒนธรรมเป็นตัวสร้างความเป็นเพศ วัฒนธรรมเป็นผู้บอกว่าเราควรปฏิบัติตัวอย่างไร คิดอย่างไร และเราควรคาดหวังอะไรจากผู้อื่น และเมื่อวัฒนธรรมเป็นผู้กำหนดความเป็นหญิงความเป็นชาย วัฒนธรรมก็เป็นผู้บอกว่าผู้หญิงและผู้ชายควรต้องทำตัวอย่างไร เช่น ผู้หญิง (ในวัฒนธรรมไทย) ต้องเป็นคนเรียบร้อย ไม่พูดเสียงดัง ไม่สบถ ในขณะที่ผู้ชายไม่ถูกคาดหวังให้เป็นเช่นนั้น หรือภรรยาต้องเชื่อฟังสามี สามีต้องเป็นผู้นำในครอบครัว หรือผู้หญิงต้องให้ความสำคัญกับหน้าที่ของภรรยาและแม่มากกว่าการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในขณะที่ผู้ชายต้องทำงานเพื่อประสบความสำเร็จซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด หรือผู้ชายต้องเป็นผู้ เกี่ยวพาราสิ ถ้าผู้หญิงคนใดเป็นผู้เกี่ยวพาราสิผู้ชายก่อนผู้หญิงคนนั้นจะถูกตำหนิจากสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นความคาดหวังที่สังคมมีต่อความเป็นหญิงความเป็นชาย และถ้าใครไม่ทำตามที่สังคมคาดหวัง ก็จะมีกับสหฐานุมัติ (Sanction) จากสังคมในเชิงลบ เช่น การตีดนินทา หรือเยาะเย้ย ถากถาง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายในสังคมต้องปฏิบัติตามที่วัฒนธรรมในสังคมกำหนด และเนื่องจากความเป็นหญิงความเป็นชายในสังคมถูกกำหนดจากวัฒนธรรม ดังนั้น ความเป็นหญิงความเป็นชายจะแปรเปลี่ยนไปตามเวลาและสถานที่ กล่าวคือ ความเป็นหญิงความเป็นชายในยุคสมัยหนึ่งอาจไม่ ความเป็นหญิงความเป็นชายในอีกยุคสมัยหนึ่ง เช่น สังคมไทยในอดีต ผู้หญิงในชนชั้นกลางหรือชนชั้นสูงถูกคาดหวังให้อยู่อยู่กับบ้าน ดูแลครอบครัว การทำงานนอกบ้านถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี เกียรติ แต่ในปัจจุบันการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงเป็นเรื่องปกติและในบางส่วนเป็นความจำเป็นของครอบครัว นอกจากนี้ความเป็นชายความเป็นหญิงที่ถูกคาดหวังจากสังคมจะไม่เหมือนกันในแต่ละสังคมด้วย เช่น ผู้หญิงในชนบทภาคเหนือมีอิสระในการเลือกคู่มากกว่าผู้หญิงในชนบทภาคใต้ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การอ้างว่ามีธรรมชาติของผู้หญิงและธรรมชาติของผู้ชายที่แน่นอน เป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อถือ หรืออย่างน้อยก็ยังไม่มีความหลักฐานที่น่าเชื่อถือมาสนับสนุน

นอกจากแตกต่างกันตามเวลาและสถานที่แล้ว การให้ความหมายทางสังคมต่อความเป็นเพศยังเป็นผลจากสถาบันทางเศรษฐกิจและสถาบันทางการเมืองในแต่ละยุคสมัยและในแต่ละสังคมด้วย เช่น ในช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ผู้หญิงโดยเฉพาะในประเทศที่เข้าร่วมสงคราม ผู้ชายต้องออกไปรบ ผู้หญิงถูกเรียกร้องให้ออกมาทำงานทั้งในโรงงานอุตสาหกรรม และในงานด้านอื่น ๆ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปได้ แต่เมื่อสงครามยุติลง ผู้หญิงถูกผลักดันออกจากตลาดแรงงานเพื่อให้ผู้ชายมีงานทำ และผู้หญิงก็ถูกบอกว่าหน้าที่ของผู้หญิงหรือสิ่งที่ผู้หญิงทำได้ดีที่สุด คือดูแลบ้านและครอบครัว

ความเป็นเพศ เป็นความคิดรวบยอดที่แตกต่างจากเรื่องบทบาททางเพศ เพราะความเป็นเพศมีความหมายที่กว้างกว่าบทบาททางเพศ บทบาททางเพศหมายความว่าแบบแผนต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ของความเป็นเพศ เช่น บทบาทในการดูแลลูกเป็นของผู้หญิง บทบาทในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเป็นของผู้ชาย แต่ความเป็นเพศมีความหมายที่มากกว่านั้น เพราะฉะนั้น การทำความเข้าใจต่อความเป็นเพศต้องไม่ถูกลดลงเพียงการทำความเข้าใจในเรื่องบทบาทที่แสดงออกในสังคมเท่านั้น ในความสัมพันธ์หญิง-ชายยังมีแง่มุมอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกสะท้อนออกมาในเรื่องของบทบาท เช่น ความรู้สึกที่ผู้หญิงรู้สึกว่ายากกว่าชาย ความรู้สึกที่ต้องการพึ่งพิงผู้ชาย ความรู้สึกที่ต้องการมีผู้ชายในชีวิตเพื่อให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความหมายของความเป็นเพศทั้งสิ้น

คุณลักษณะของแต่ละเพศที่ปรากฏไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ได้ถูกสร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ซับซ้อน และซึมซับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นตัวตนของคนในสังคม ความเป็นเพศเป็นตัวกำหนดความเป็นตัวตน ทักษะ และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นของคนในแต่ละเพศ กระบวนการขัดเกลาทางเพศจะเริ่มตั้งแต่เด็กเกิด ในช่วงที่ยังเป็นเด็กอ่อนอาจจะยังไม่แตกต่างกันนักในการเลี้ยงดูของทั้งสองเพศ แต่พบได้บ้างในเรื่องการเน้นที่อวัยวะทางเพศที่แตกต่างกัน เช่น ในการศึกษาของ สตีเฟน สปาร์ค (Stephen Sparkes) เรื่อง *Body and Space: Socialization and Gender Hierarchy among the Shan and Isan* (1996) ศึกษาการเลี้ยงดูเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายในพม่าไทใหญ่ ที่แม่ฮ่องสอน พบว่า คนในชุมชนให้ความสำคัญกับอวัยวะเพศของเด็กอ่อนเพศชาย โดยการจับและนำมาเป็นเครื่องล่อเล่นในสาธารณะ ในขณะที่อวัยวะเพศของเด็กอ่อนเพศหญิงถูกมองว่าเป็นของไม่สวย เป็นเรื่องที่ต้องปกปิด ซึ่งผู้ศึกษาอธิบายว่าการแสดงออกของคนในชุมชนเช่นนี้ ทำให้เด็กผู้หญิงรู้สึกว่า ตนเองมีความด้อยมีความน่าอับอายอยู่ในตัวเอง ซึ่งจะติดอยู่ในความนึกคิดของเด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ และไม่ว่าในสังคมใดก็ตาม ความแตกต่างในเรื่องการเลี้ยงดูจะเห็นได้ชัดเจนขึ้นเมื่อเด็กโตขึ้น เด็กผู้ชายมีโอกาสเล่นได้ในทุกที่และเล่นนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ของเล่นของเด็กผู้ชายจะมีความหลากหลายและเกมที่เล่นจะมีกฎเกณฑ์และซับซ้อน มีจุดมุ่งหมาย และเป็นการแข่งขัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการเตรียมให้ผู้ชายมีทักษะในการจัดการและความเป็นผู้นำ ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะถูกจำกัดให้เล่นแต่ในบ้าน ของเล่นมีเพียงไม่กี่ชนิด การเล่นไม่มีกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อน เช่น เล่นขายของ เล่นตุ๊กตา ช่วยแม่ทำกับข้าว นอกจากนี้หนังสืออ่านเล่นของเด็กหรือหนังสือการ์ตูน จะกำหนดความเป็นหญิง ความเป็นชายอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเจ้าหญิง เจ้าชาย หรือเรื่องอื่น ๆ ผู้หญิงก็คือ ผู้ตาม คือ แม่บ้าน คือ ผู้ดูแลครอบครัว ผู้พึ่งพิง ในขณะที่ผู้ชายคือผู้นำ ผู้ปกป้อง ผู้เสนอความเห็น ผู้ตัดสินใจ

เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน เด็กพบกับความคาดหวังของครู ความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งล้วนมีส่วนสร้างทักษะที่เชื่อว่าเหมาะกับเพศที่แตกต่างกัน ผู้หญิงถูกเชื่อว่าเหมาะที่จะเรียนทางศิลปศาสตร์ ขณะที่ผู้ชายถูกมองว่าเหมาะที่จะเรียนทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้หญิงไม่ค่อยมีความสนใจเรียนทางวิทยาศาสตร์เพราะเชื่อเสียแล้วว่าตนเองไม่มีทักษะ รวมทั้งผู้หญิงจะถูกจำกัดโอกาสในการทำงานในบางอาชีพที่ถูกเชื่อว่าเป็นอาชีพของผู้ชาย สิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนการกำหนดเส้นทางให้ผู้หญิงเดินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในสังคมปัจจุบันการขัดเกลาทางเพศที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าครอบครัว โรงเรียน หรือกลุ่มเพื่อน คือ สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย โฆษณา ภาพยนตร์ ล้วนสร้างและเสริมความเป็นหญิงความเป็นชายตามประเพณีนิยม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณค่าของสาวบริสุทธิ์ ความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ผู้หญิงกับความสวย ความสาว ในขณะที่ผู้ชายถูกสะท้อนควบคู่กับการทำงาน การเป็นผู้นำ ความเป็นผู้กล้า ในสังคมที่เป็นเช่นนี้ จึงไม่น่าแปลกที่คนในสังคมไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชายยังมีคุณลักษณะที่ดูแตกต่างกัน และยังมีความเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้

การที่สังคมกำหนดความเป็นเพศขึ้น โดยให้ผู้หญิงมีคุณลักษณะบางอย่าง และผู้ชายมีคุณลักษณะบางอย่างและเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ นำไปสู่การกำหนดบทบาทหน้าที่ รวมทั้งสถานะสูงต่ำที่แตกต่างกันของคนสองเพศ ผู้หญิงอยู่ในสภาพเป็นผู้ที่ด้อยกว่า เป็นผู้ตาม เป็นผู้ถูกกำหนด ในขณะที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่เหนือกว่า เป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนด ตัวอย่างเช่น การเชื่อว่าผู้หญิงมีหน้าที่หลักในการเลี้ยงลูกและดูแลครอบครัว นำไปสู่การที่ครอบครัวไม่สนับสนุนให้เด็กผู้หญิงได้รับการศึกษา โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีฐานะไม่ดีนัก แต่เด็กผู้ชายจะได้รับการศึกษาเพราะเชื่อว่าผู้ชายมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำของครอบครัว ความเชื่อเช่นนี้ ทำให้ผู้หญิงในโลกนี้มีสัดส่วนของการไม่รู้หนังสือจำนวนมากกว่าผู้ชาย และเนื่องจากด้อยทางการศึกษารวมทั้งความเชื่อที่ว่าผู้หญิงไม่มีทักษะทางเครื่องยนตกลไก ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ในโลกนี้เช่นกันที่มีสัดส่วนที่ต้องทำงานไร้ทักษะและได้รับการจ้างแรงงานต่ำมากกว่าชาย นำไปสู่การที่ผู้หญิงอยู่ในกลุ่มของผู้ยากจนในสัดส่วนที่มากกว่าชาย

การเชื่อว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่มีเหตุผล ไม่สามารถคิดอะไรที่ซับซ้อนได้ ไม่สามารถคิดอะไรในระดับที่นอกเหนือจากประสบการณ์ได้ ไม่สามารถตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญได้ ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการสนับสนุนให้สนใจและไม่ได้รับการยอมรับในการเป็นผู้นำไม่ว่าในระดับใด และทำให้ในโลกนี้จึงมีสัดส่วนของผู้หญิงที่อยู่ในระดับนำที่มีโอกาสในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อชีวิตของคนจำนวนมากน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงมีอยู่ครึ่งหนึ่งในโลกนี้

การเชื่อว่าในเรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ ผู้หญิงเป็นผู้รองรับ ไม่สามารถเป็นผู้แสดง (Passive) และต้องเป็นสาวบริสุทธิ์ ในขณะที่ผู้ชายเป็นผู้ที่ต้องแสดง ทำให้ผู้หญิงไม่กล้าเสนอหรือต่อรองในการใช้เครื่องมือคุมกำเนิด เพราะกลัวถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดีหรือมีประสบการณ์ ในเรื่องเพศมาก่อน ผลที่ตามมา คือผู้หญิงต้องแบกรับภาระการตั้งท้องและรับผิดชอบต่อเด็กที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิด หรือติดโรคทางเพศอื่น ๆ

การอธิบายถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเพศสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มแนวคิดใหญ่ ๆ ดังนี้

1. แนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม ถือว่าเป็นแนวคิดแรกเมื่อเกิดมีแนวคิดเรื่องสตรีนิยมขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 19 แนวคิดนี้อธิบายว่า ความไม่เท่าเทียมกันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเรื่องบทบาทความเป็นเพศ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน ทำให้ผู้หญิงถูกสังคมนับถือโอกาสในด้านต่าง ๆ แนวคิดนี้เชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเรียกร้องให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกับผู้ชายในทุกด้าน ผู้หญิงควรทำทุกอย่างได้เช่นเดียวกับผู้ชาย

2. แนวคิดสตรีนิยมแนวสุดขั้ว (Radical Feminism) อธิบายว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศเกิดจาก อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ระบบชายเป็นใหญ่ หมายถึงระบบของโครงสร้างสังคมและแนวการปฏิบัติที่ผู้ชายมีความเหนือกว่า กตขีและเอารัดเอาเปรียบผู้หญิง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นระบบที่ผู้ชายมีความเหนือกว่าผู้หญิงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม กลุ่มแนวคิดนี้จะให้ความสนใจต่อสถานะที่เป็นรองของผู้หญิง และมองว่าความเป็นรองที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากความต้องการเหนือกว่าของผู้ชาย และอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่นี้พยายามสร้างความชอบธรรมต่อความเหนือกว่าของผู้ชาย (ผู้ชายเข้มแข็งกว่า ฉลาดกว่า มีเหตุผลมากกว่า คิดอะไรที่ลึกซึ้งได้มากกว่า ฯลฯ) และทำให้ความเหนือกว่านี้ดำรงอยู่ในความเชื่อของคนในสังคม

3. กลุ่มแนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์-สังคมนิยม (Marxist-Socialist) ซึ่งเสนอว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์กันของระบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยมในสังคม หรือกล่าวได้ว่า เมื่อทั้งระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กันในยุคสมัยหนึ่ง ๆ ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เช่น ระบบชายเป็นใหญ่ได้สร้างความเชื่อว่า คุณค่าของผู้หญิงอยู่ที่ความสวยและความสาว (คุณค่าของผู้ชายอยู่ที่ความสามารถ การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน) ความเชื่อนี้เมื่อปฏิสัมพันธ์กับเศรษฐกิจแบบตลาดที่ต้องการขายสินค้าให้ได้มาก

ดังนั้น ผ่านทางการโฆษณา ผู้หญิงจึงตกเป็นเหยื่อทางการค้าของธุรกิจเครื่องสำอางหลากหลายชนิดอย่างเต็มใจ เพื่อต้องการสวยและรักษาความสาวไว้

4. กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic) แนวคิดนี้ให้ความสนใจต่อกระบวนการที่อัตลักษณ์ที่ด้อยกว่าถูกสร้างขึ้น หมายความว่าความรู้สึกว่าด้อยกว่าผู้ชายที่ผู้หญิงมีอยู่ในตัวนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยกลุ่มนี้ได้ความสนใจศึกษาถึงพัฒนาการชีวิตช่วงต้น ๆ ของเด็ก เพราะเชื่อว่า ระยะเวลานี้เป็นช่วงที่สำคัญในการก่อรูปอัตลักษณ์ของความเป็นเพศ เช่น พิจารณาลักษณะที่เด็กเห็น ได้ยิน หรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร มีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศอย่างไร

สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างที่ทำให้เห็นว่า เมื่อความเป็นหญิงความเป็นชายถูกสร้างให้มีความแตกต่าง ความแตกต่างกันดังกล่าว ได้ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะที่ด้อยโอกาสกว่าผู้ชายทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

1.3 แนวคิดการเลี้ยงดูที่แตกต่าง (Explaining Gender differences Socialization)

แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ภายใต้สถานการณ์เดียวกัน ผู้หญิงจะถูกควบคุมดูแลใกล้ชิดกว่าผู้ชาย อีกทั้งได้รับการคุ้มครองมากกว่าผู้ชาย ตลอดจนมักได้รับการตำหนิหรือผลักดันให้เข้าไปสู่กระบวนการสร้างวัฒนธรรมหรือการมีมัลตินีเนื่องจากการกระทำผิดน้อยกว่าผู้ชาย ซึ่งกระบวนการทางสังคมที่ต่างกันนี้จะมีอิทธิพลน้อยต่อพฤติกรรมของผู้หญิง ซึ่งงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดนี้ คือ

- เด็กผู้หญิงจะถูกขัดเกลาให้มีความประพฤติก้าวร้าวน้อยกว่าเด็กผู้ชาย และถูกควบคุมดูแลมากกว่าเด็กชาย (Vicki Rose, อ้างถึงใน เบส ขวลิขิตปรีชา, 2549, น. 20)
- เด็กผู้หญิงส่วนมากจะถูกอบรมเลี้ยงดูให้เก็บกอดต่อการถูกยั่วเย้า ในขณะที่เด็กชายถูกสอนให้ตอบโต้โดยการใช้อำนาจโต้แย้ง (Gornick, Burt and Pittmen, อ้างถึงใน เบส ขวลิขิตปรีชา, 2549, น. 20)
- ผู้หญิงจำนวนมากจะมีลักษณะเก็บกอดจากความกดดันทางสังคมมากกว่าผู้ชาย

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้หญิง พฤติกรรมอาชญากรรมของผู้หญิง อาจสรุปได้ว่า การศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้หญิงนั้น มองว่า ผู้หญิงจะเป็นเพศที่ถูกขัดเกลาให้มีความประพฤติก้าวร้าวน้อยกว่าผู้ชาย และถูกควบคุมดูแลมากกว่าเพศชาย แต่จากสถิติและสภาพสังคมในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ผู้หญิงนั้นมีการก่อคดีที่รุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นอัตราที่น่าเป็นห่วง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้หญิงสังคมที่ดำรงอยู่บนรากฐานที่ไม่เท่าเทียมกันทางเพศนั้น จะเป็นการทำให้ผู้หญิงมีความเก็บกอดในด้านต่าง ๆ มากกว่าผู้ชาย เพราะไม่

สามารถแสดงออกมาได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางเพศต่าง ๆ มากมาย ความเก็บกดนี้จะทำให้แสดงออกมาในรูปของการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ (เบส ซวลิตปริชา, 2549, น. 20)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงในลักษณะความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Social Learning Theory) ของอัลเบิร์ต เบเนดิกต์

เชื่อว่าคนที่ไม่ได้เกิดมารุนแรง แต่ได้เรียนรู้ที่จะก้าวร้าวจากประสบการณ์ชีวิต ซึ่งรวมถึงการสังเกตบุคคลอื่นที่แสดงออก ความก้าวร้าว เพื่อมุ่งหวังผลจากความก้าวร้าวนี้ คนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและแสดงออกรุนแรง เมื่อเด็กเรียนรู้จะเลียนแบบพฤติกรรมจากผู้ใหญ่ เมื่อเติบโตขึ้นได้เห็นรูปแบบของความรุนแรง ซึ่งปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง อาจกลายเป็นคนชอบบดขี้ลูกและภรรยาของตน การเรียนรู้ขบวนการเลียนแบบพฤติกรรม

2.2 ทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self-Control Theory)

การควบคุมตนเองเป็นปัจจัยที่อธิบายความแตกต่างระหว่างบุคคลในพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ซึ่ง Gottfredson และ Hirschi เป็นผู้เสนอทฤษฎีการควบคุมตนเองขึ้นมาในปี 1990 โดยได้อธิบายไว้ว่า การที่คนเรามีแนวโน้มที่จะกระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรมหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระดับการควบคุมตนเอง (Level of self control) คนที่มีการควบคุมตนเองต่ำ จะทำให้คนนั้นมีบุคลิกภาพแบบ Impulsive และเป็นคนที่ไม่มีดีต่อความรู้สึกของผู้อื่น เป็นคนชอบใช้กำลัง ชอบเสี่ยง ขาดการมองการณ์ไกล ชอบใช้ภาษากายมากกว่าภาษาพูด

Gottfredson และ Hirschi ได้อธิบายถึงรากเหง้าของการควบคุมตนเองที่ไม่ดี หรือการควบคุมตนเองต่ำ (Low self control) เนื่องจากขาดการฝึกอบรม ขาดการเลี้ยงดูที่ดีในวัยเด็ก (Child-rearing practice) พ่อแม่หรือผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่มีการลงโทษห้ามปราม เมื่อเด็กกระทำผิดหรือเมื่อมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ทำให้เด็กขาดการควบคุมตนเอง (Lack of self control) เด็กที่ขาดความใกล้ชิด ผูกพันกับพ่อแม่ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือประกอบอาชญากรรมจะส่งผลต่อการพัฒนาการควบคุมตนเองของเด็กตามไปด้วย ทำให้เด็กมีการควบคุมตนเองต่ำ ซึ่งการพัฒนานี้จะเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้น ๆ ของชีวิต และจะยังคงมีต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยผู้ใหญ่

Gottfredson และ Hirschi อ้างว่า การควบคุมตนเองเป็น “แนวโน้มที่แตกต่างของแต่ละคนที่จะเลี่ยงการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพแวดล้อมใดที่ต้องเผชิญ” คนที่มีการควบคุมตนเองได้ดี จะยับยั้งความสุขชั่วแล่นและพฤติกรรมอาชญากรรม ในทางตรงกันข้าม

คนที่มีการควบคุมตนเองไม่ดี มักเป็นใจร้อน ชอบเสี่ยง เอาแต่ใจตนเอง อารมณ์ร้อน และชอบพอใจกับความสุทางกายไม่จริงแทนที่จะเป็นความสุขทางใจ สาเหตุหลักของการควบคุมตัวเองที่ไม่ดีคือ การเลี้ยงดูเด็กที่ไม่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ พ่อแม่ล้มเหลวที่จะ

1. ควบคุมดูแลพฤติกรรมของเด็ก
2. ไม่รับรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็ก และ
3. ลงโทษพฤติกรรมนั้น

นอกจากนี้ยังนักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยาอีกหลายท่านได้พยายามอธิบายถึงองค์ประกอบของการควบคุมตนเองให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับและนำผลงานมาใช้อ้างอิงอย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ Harold G. Grasmick

โดย Grasmick ได้แบ่งองค์ประกอบของ self control ออกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. Impulsive Component (องค์ประกอบเกี่ยวกับความหุนหันพลันแล่น)
2. Simple Tasks component (องค์ประกอบเกี่ยวกับงานง่าย ๆ)
3. Risk-Tasking component (องค์ประกอบเกี่ยวกับความเสี่ยง)
4. Physical Activities component (องค์ประกอบเกี่ยวกับกิจกรรมทางกาย)
5. Self-Centered component (องค์ประกอบเกี่ยวกับการยึดตนเอง)
6. Temper component (องค์ประกอบเกี่ยวกับอารมณ์)

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความก้าวร้าว

ทิพย์วัลย์ สุทิน (2539) เชื่อว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์เช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่น ๆ การพิจารณาว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่นั้นมีสิ่งที่ต้องพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ

1. เป็นพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ หรือเป็นพฤติกรรมทำลายทรัพย์สิน การทำให้บุคคลได้รับความเสียหายทางร่างกาย อาจทำได้โดยการทำร้ายโดยตรงหรือทำร้ายทางอ้อม โดยทำให้บุคคลได้รับอันตรายเสียหายจากการกระทำของตน และการทำให้บุคคลได้รับความเสียหายทางจิตใจนั้นอาจทำได้โดยการดูถูก ดูหมิ่น ทำให้อับอายขายหน้า หรือการใช้อำนาจบังคับจิตใจ เป็นต้น

2. เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการตัดสินจากสังคมว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะมีพฤติกรรมบางอย่างที่ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ หรือทำลายทรัพย์สิน โดยกระทำตามบทบาทหน้าที่ในสังคมหรืออาจทำโดยไม่เจตนา หรือมีข้อยกเว้นอื่น ๆ หรือสังคมกำหนดไว้ให้ทำได้ ยกตัวอย่าง เช่น หมอฟันทำให้ฟันคนไข้ได้รับความเจ็บปวด ช่างก่อสร้างที่ทำลายตึกเก่า ๆ

เพื่อสร้างตึกใหม่ ถือว่าเป็นการกระทำตามบทบาทหน้าที่ในสังคม และในทางตรงกันข้าม มีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ได้รับการตัดสินจากสังคมว่าเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวได้แม้ว่าจะไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บหรือยังไม่มีทรัพย์สินเสียหาย เช่น คนที่มีเจตนาพยายามฆ่าผู้อื่นแต่ไม่สำเร็จ เป็นต้น

ได้มีการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์และสัตว์ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ผู้ที่ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวเหล่านั้นได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อบุคคล แต่ทางจิตวิทยามีผู้ให้ความหมายพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกันออกไปในเรื่องของการมีเจตนาและไม่มีเจตนาอย่างไรก็ตาม นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมายหรือเจตนาให้บุคคลและสิ่งของได้รับความเสียหาย การให้ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่มีเจตนาด้านเดียว คือ เจตนาร้าย จึงไม่อาจจะตัดสินได้ว่าพฤติกรรมที่มีได้มีเจตนาร้าย แต่ทำให้คนอื่นได้รับอันตรายเป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือไม่ เพราะพฤติกรรมดังกล่าวมิได้มีเจตนาจะทำให้บุคคลหรือสิ่งของเสียหาย

ถ้าหากจะพิจารณาจากการแบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวของ เบอร์กowitz (Berkowitz) ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ชนิด จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมก้าวร้าวได้ชัดเจนขึ้น พฤติกรรมก้าวร้าว 2 ชนิดดังกล่าว ได้แก่

1. พฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย (Instrumental aggression) เป็นพฤติกรรมที่ไม่มีเจตนาร้ายแม้จะทำให้บุคคลหรือสิ่งของเสียหาย บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อผลบางอย่าง เช่น เพื่อระบายความข้องใจ เพื่อรางวัล หรือเพื่อเรียกร้องความสนใจ พฤติกรรมเช่นนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมของรางวัลและการลงโทษ

2. พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ (Angry-aggression หรือ Hostility aggression) เป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้บุคคลหรือสิ่งของได้รับอันตราย ตัวกำหนดพฤติกรรมชนิดนี้ คือ การได้รับโทษในอดีต และการถูกทำลายศักดิ์ศรีในปัจจุบัน

นอกจากนี้พฤติกรรมก้าวร้าวยังมีหลายลักษณะ หลายรูปแบบและหลายด้าน บัสส์ (ไชยศาสตร์ ยิ่งสุขวัฒนา, 2546, น. 3) อธิบายความหมายของความก้าวร้าวว่า “ความก้าวร้าวเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้น ในรูปของการกระทำอย่างทันทีโดยมีเจตนาจะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด” บัสส์ แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ความก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นความก้าวร้าวที่แสดงออกโดยการใช้อวัยวะทางกาย เช่น แขน ขา ฟัน หรือ ใช้อวัยวะทางกายรวมกับอาวุธ เช่น มีด ปืน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

2. ความก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้นโดยใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด ซึ่งจำแนกออกเป็นสองลักษณะด้วยกัน คือ

2.1 การปฏิเสธ ในการปฏิเสธมักจะแสดงท่าทางประกอบด้วย เช่น หลบหน้า แสดงท่าทางรังเกียจ ไม่ยอมเข้ากลุ่ม ส่วนคำพูดที่ใช้ในการปฏิเสธ ได้แก่ การพูดตรง ๆ เช่น “ออกไปเดี๋ยวนี้” หรือการพูดให้ร้าย เช่น “ฉันไม่ชอบคุณ” ร่วมกับการแสดงอารมณ์เพื่อทำลายความรู้สึกของคนอื่น

2.2 การบังคับ การพูดบังคับเป็นลักษณะของการทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด สำหรับการบังคับนี้ บุคคลเรียนรู้การบังคับจากการสังเกตหรือการเลียนแบบจากการกระทำของบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 2.1

ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรม	Active		Passive	
	ตรง	อ้อม	ตรง	อ้อม
ทางกาย	ชกต่อย	เล่นตลกยั่วเย้า	ขวางทางเดิน	แสดงท่าที่ เฉยเมยต่อคำสั่ง
ทางวาจา	พูดดูหมิ่น	นินทา	พูดต่อว่า	พูดปฏิเสธ

จากตาราง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมก้าวร้าวมีลักษณะซับซ้อน คือ มีทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย วาจา ที่มีลักษณะ active คือจะเป็นลักษณะการกระทำเพื่อตอบสนองต่ออิทธิยที่มาเร้าเพื่อให้เกิดอันตราย และลักษณะ passive คือ จะเป็นลักษณะความตั้งใจที่จะทำอันตรายผู้อื่น ในความหมายของบัสส์พฤติกรรมก้าวร้าวจึงมีความรุนแรงในระดับที่ต่างกัน นอกจากบัสส์แล้ว โฮล์ม (Holm) ได้ศึกษาถึงระดับความรุนแรงของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย พบว่าระดับความรุนแรงน้อยที่สุดตามลำดับดังนี้ ผลัก ชกต่อย ขว้างสิ่งของใส่ผู้อื่น เตะ ตี (ด้วยไม้) ปีบรัดคอ หอย ใช้นิ้ว ใช้นิ้วตี และผลที่เกิดจากการกระทำที่ถือว่ารุนแรงคือ ตัดแขนขา ทำลายอวัยวะภายในจนทำหน้าที่ไม่ได้

จากการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาหลายท่านซึ่งมีแนวความคิดต่าง ๆ กันออกไป เกิดเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความก้าวร้าวหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่น นำมารวบรวมไว้แล้วสรุปเป็นทฤษฎีใหญ่ ๆ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับพันธุกรรม ทฤษฎีนี้มาจากความเชื่อของฟรอยด์ ที่ว่า ความก้าวร้าวของบุคคลมีมาแต่กำเนิด และเห็นว่าความก้าวร้าวเกิดจากสัญชาตญาณแห่งการดำรงพันธุ์ (Sexual Instincts) นั่นคือ เมื่อไม่ได้รับการบำบัดความต้องการเกี่ยวกับเรื่องเพศแล้ว คนเราจะเกิดความก้าวร้าวได้ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ฟรอยด์เคยเชื่อว่าสัญชาตญาณของมนุษย์มี 2 ประเภท คือ สัญชาตญาณแห่งการดำรงพันธุ์ดังกล่าวแล้วกับสัญชาตญาณแห่งการดำรงตน (Ego Instincts) ต่อมาภายหลังความคิดของฟรอยด์เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้เปลี่ยนแปลงไป จึงเอาสัญชาตญาณแห่งการดำรงพันธุ์ไปรวมเข้ากับสัญชาตญาณแห่งการดำรงตน แล้วให้ชื่อใหม่ว่า สัญชาตญาณแห่งการดำรงชีวิต (Life Instincts) แล้วตั้งสัญชาตญาณแห่งการทำลายชีวิตหรือสัญชาตญาณแห่งการตาย (Death Instincts) ขึ้นมาคู่กัน นอกจากนี้ ฟรอยด์ยังได้กล่าวถึงเรื่อง มาโซคิสซึม (Masochism) ว่าเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะเริ่มความรู้สึกพึงพอใจจากการทำลายตัวเอง ซึ่งมีผลมาจากความต้องการทำลายหรือก้าวร้าวผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความก้าวร้าวต่อคนอื่นนั้นไม่สามารถแสดงออกมาได้ง่าย ๆ จึงหันมาทำลายตนเอง ฟรอยด์ให้ความเห็นว่า บุคคลที่มีลักษณะ เช่นนี้เป็นเพราะมีความรู้สึกผิด (Guilt Feeling) ติดอยู่ในจิตใต้สำนึก (Unconscious) เป็นต้นว่า เมื่อยังเด็กเคยถูกพ่อแม่ผู้มีอำนาจเหนือตนลงโทษ เด็กต้องการจะทำร้ายพ่อแม่เป็นการตอบแทน แต่ก็แสดงออกไม่ได้จึงหันมาทำร้ายตนเอง ส่วนซาโดคิสซึม (Sadism) นั้นเป็นแนวโน้มของพวกที่มีสัญชาตญาณในการทำลายหรือก้าวร้าวที่ชอบแสดงออกต่อคนอื่น ดังนั้น ฟรอยด์จึงมีความเห็นว่าอย่าให้บุคคลเก็บความกดดันและความก้าวร้าวไว้มาก ๆ ควรหาทางปลดปล่อยความก้าวร้าวไปในทางที่สังคมยอมรับ และไม่เป็นที่เดือดร้อน

2. ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยาที่เชื่อในทฤษฎีนี้มีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมทำให้บุคคลเกิดความขัดข้องใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความก้าวร้าวทฤษฎีแบ่งความคิดเป็น 2 แนวทาง คือ

2.1 สมมติฐานความก้าวร้าวที่มาจากความขัดข้องใจ (Frustration Aggression Hypothesis) มาจากความเชื่อของบุคคลมีสาเหตุมาจากความคับข้องใจ นักจิตวิทยาได้อธิบายความหมายของความคับข้องใจว่า เป็นความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่เกิดจากบุคคลถูกขัดขวางไม่ให้บรรลุผลสำเร็จ สรุปว่าเมื่อคนเราถูกขัดใจจะเกิดความคับข้องใจ ซึ่งเมื่อสะสมไว้อาจจะเกิดเป็นความก้าวร้าวในที่สุด และผู้ที่ถูกก้าวร้าวก็มักจะเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความขัดข้องใจนั่นเอง

2.2 ทฤษฎีสัญญาณความก้าวร้าว (Aggressive Cues Theory) แนวความคิดนี้มาจากเบอร์โกวิทซ์ (Berkowitz) ซึ่งมีรากฐานจากความเชื่อที่ว่า ความก้าวร้าวเกิดจากความคับข้องใจ แต่การแสดงออกจะมากน้อยหรือไม่แสดงออกเลยนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์กระตุ้นที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว กล่าวคือ ลักษณะภายในของบุคคลกับสถานการณ์กระตุ้นจะต้องสัมพันธ์กัน นั่นคือ ถ้าเกิดความคับข้องใจน้อยแต่มีสถานการณ์กระตุ้นมาก ก็เกิดความก้าวร้าวได้ หรือถ้าเกิดความคับข้องใจมากแต่มีสถานการณ์กระตุ้นน้อยก็ไม่เกิดความก้าวร้าว

3. ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของการเรียนรู้โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ความก้าวร้าวเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ตามความเห็นของแบนดูราและวอลเตอร์ (Bandura and Walters) ที่เชื่อว่า ถ้าบุคคลได้เห็นตัวอย่างความก้าวร้าวและทำพฤติกรรมนั้นบ้างแล้วได้รับรางวัล บุคคลก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีก ทฤษฎีนี้จึงเน้นการเสริมแรง (Reinforcement) คือ ถ้าบุคคลนั้นได้รับการเสริมแรงก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป แบนดูรา (Bandura, อ้างถึงใน สมพร สุทัศนีย์, 2530, น. 15-18) ได้อธิบายความก้าวร้าว ในทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม 3 ลักษณะ คือ การเกิดความก้าวร้าว (Origin of Aggression) ตัวกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว (Instigator of Aggression) และการเสริมแรงที่ทำให้ความก้าวร้าวคงอยู่ (Reinforcement of Aggression)

3.1 การเกิดความก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าวได้มาอย่างไร ได้มาในรูปแบบใด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเกิดจากการเรียนรู้ 2 ลักษณะ คือ

3.1.1 การสังเกต เป็นการเรียนรู้จากตัวอย่าง โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น หรือเรียกว่าการสังเกตตัวแบบ การสังเกตตัวแบบนี้ผู้สังเกตจะเรียนรู้กลวิธีในการแสดงพฤติกรรมในเวลาต่อมาได้นอกเหนือจากพฤติกรรมของตัวแบบ แบนดูรา (Bandura) เชื่อว่าการเรียนรู้จากการสังเกตต้องรวมตัวแปรกระบวนการทางปัญญาด้วย การสังเกตจึงสอนให้บุคคลคำนึงถึงผลกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การสังเกตตัวแบบที่ได้รับแรงเสริม (Vicarious reinforcement) กระบวนการทางปัญญาทำให้บุคคลคาดหวังผลกรรมที่จะได้รับถ้าตนแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นบ้าง ความคาดหวังจึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่สำคัญ การสังเกตประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

- การสังเกตลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงบุคคลจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเขาสนใจลักษณะสำคัญของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดง การสนใจหรือใส่ใจย่อมเกิดจากความเด่นของตัวแบบ ความแจ่มชัดของพฤติกรรม รวมทั้งลักษณะเฉพาะตัวของผู้สังเกตด้วย เช่น ความสามารถในการรับรู้สัมผัสและการรับรู้ ตลอดจนประสบการณ์การได้รับแรงเสริม

- การจดจำ การจดจำที่ได้จากการสังเกตตัวแบบจะทำให้ตัวแบบนั้นมีอิทธิพลต่อผู้สังเกต การจดจำจะเกิดขึ้นในลักษณะของสัญลักษณ์ เช่น จินตภาพ คำพูด หรือสัญลักษณ์อย่างอื่น วิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการจดจำ คือ การฝึก หรือการทบทวนทางปัญญา

3.1.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (รวมกระบวนการกระทำและกระบวนการรับรู้) ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วได้รับรางวัล แรงเสริม หรือการลงโทษ พฤติกรรมก้าวร้าวนั้นจะเกิดขึ้นอีกในโอกาสต่อไป โดยนัยนี้พฤติกรรมก้าวร้าวจะเกิดในลักษณะพฤติกรรมที่ต้องกระทำเองจึงจะได้รับแรงเสริมหรือแรงจูงใจ

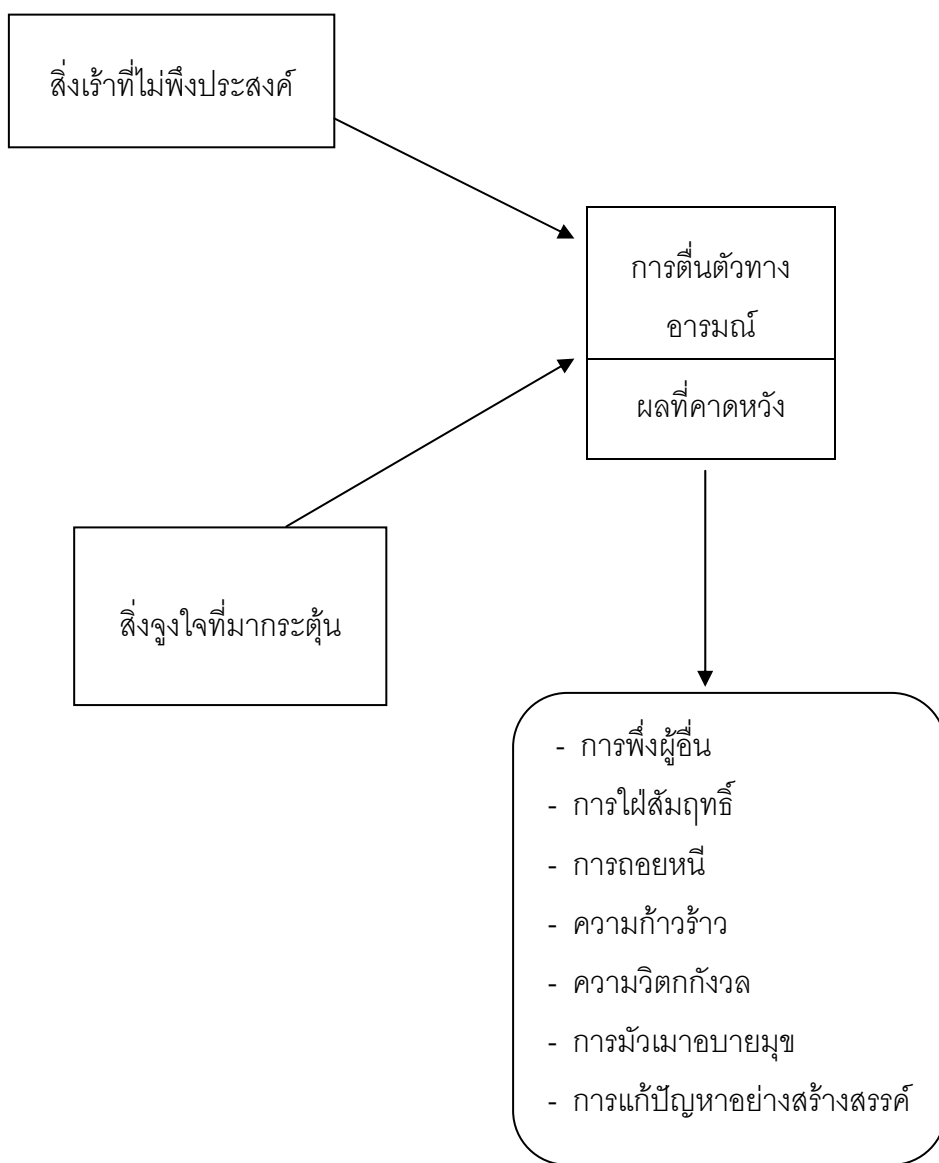
3.2 ตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ได้แก่ ประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

3.2.1 อิทธิพลของตัวแบบ ตัวแบบมีอิทธิพลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์ทดลอง จากการทดลองของแบนดูรา, รอสส์ และ รอสส์ (Bandura, Ross and Ross) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังเกตตัวแบบก้าวร้าวโดยเฉพาะตัวแบบที่ได้รับแรงเสริมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังเกตตัวแบบไม่ก้าวร้าว

3.2.2 สิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การต่อสู้ การทำร้ายร่างกาย การดูถูกเหยียดหยาม หรือการถอดถอนแรงเสริม สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความคับข้องใจ หรือความโกรธ ซึ่งจะก่อให้เกิดพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมก้าวร้าว ดังแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2

การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมต่าง ๆ จากสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์

3.2.3 สิ่งจูงใจ ส่วนใหญ่พฤติกรรมก้าวร้าวของบุคคลเกิดจากการคาดหวังผลทางบวก ฉะนั้นตัวกระตุ้นคือแรงเสริมที่บุคคลคาดหวัง มากกว่าการกระทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด ดังแสดงในแผนภาพเช่นเดียวกับสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์

3.2.4 การควบคุมด้วยการสอน บุคคลจะถูกฝึกให้เชื่อฟังกฎและระเบียบต่าง ๆ ผู้ฝึกจะให้รางวัลแก่การเชื่อฟังและลงโทษแก่การไม่เชื่อฟัง วิธีการลงโทษที่รุนแรงย่อมทำให้

บุคคลเกิดความก้าวร้าวได้ เพราะทำให้บุคคลข้องคับใจและเห็นตัวแบบที่ก้าวร้าวด้วย พาวเวอร์ และ กรีน (Power and Green) พบว่า การเห็นคนอื่นลงโทษทำให้บุคคลเพิ่มความก้าวร้าว

3.2.5 การควบคุมด้วยสิ่งที่เป็นมายา มายาเป็นสิ่งที่เร้าภายนอกที่เกิดจากความเชื่อที่ผิด บางครั้งความเชื่อที่ผิดทำให้บุคคลก้าวร้าวได้

3.3 สิ่งที่ทำให้ความก้าวร้าวคงอยู่ ได้แก่ แรงเสริม แบนดูรา (Bandura) ได้แบ่งแรงเสริมออกเป็น 3 ชนิด คือ

3.3.1 แรงเสริมภายนอก เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วได้รับแรงเสริมพฤติกรรมนั้นจะคงอยู่

3.3.2 แรงเสริมที่ได้จากการสังเกต บุคคลจะสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวของตัวแบบที่ได้รับรางวัลมากกว่าตัวแบบที่ไม่ได้รับรางวัล ฉะนั้น ตัวแบบก้าวร้าวที่ได้รับรางวัลจะเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ แรงเสริมที่ได้จากการสังเกตจะทำหน้าที่ให้ข้อมูล และแรงจูงใจให้บุคคลแสดงความก้าวร้าว

3.3.3 แรงเสริมที่เกิดจากตนเอง ได้แก่ การลดค่าหรือศักดิ์ศรีของผู้อื่น เช่น การพูดนินทา หรือตำหนิผู้อื่นจะทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่ามากขึ้นรู้สึกพึงพอใจและระบายความข้องคับใจได้

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยครึ่งเด็กครึ่งผู้ใหญ่ กล่าวได้ว่าเป็นวัยที่มักมีปัญหาเกี่ยวกับวัยอื่น ๆ ทั้งกับวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ หรือแม้กระทั่งกับวัยรุ่นด้วยตนเอง เพราะวัยรุ่นเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายมากที่สุด และเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ต่อมาเพศต่าง ๆ เริ่มขับฮอร์โมนเพศเพื่อก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของอวัยวะเพศ ซึ่งเป็นระยะของการแตกเนื้อหนุ่มสาว การเข้าสู่วัยรุ่นของทั้งสองเพศนั้นไม่พร้อมกัน เพศชายและเพศหญิงจะมีอัตราการเจริญเติบโตแตกต่างกัน โดยทั่วไปเด็กชายจะเข้าสู่ระยะวัยรุ่นช้ากว่าเด็กหญิงประมาณ 2 ปี การเปลี่ยนแปลงของร่างกายวัยรุ่นอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้วัยรุ่นประสบกับปัญหาการปรับตัว การเข้าสังคม และปัญหาด้านอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงของต่อมต่าง ๆ ภายในร่างกายของวัยรุ่น มีผลก่อให้เกิดการผันแปรทางด้านอารมณ์ วัยรุ่นจึงมักมีอารมณ์รุนแรง โกรธง่าย เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของรูปร่าง และการยอมรับของสังคม กลัวเพื่อนไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม เด็กวัยนี้ไม่ชอบการขู่บังคับ และมักมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่เสมอ เพราะเด็กวัยรุ่นอยากทำตัวเป็นผู้ใหญ่ เพื่อที่จะได้ทำอะไรตามใจตนเอง ที่สำคัญคือต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ (ศิริวรรณ ปูนคอน, 2547, น. 14)

ฮอลล์ (Hall, อ้างถึงใน ศิริวรรณ ปูนคอน, 2547, น. 13) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยของพายุบุแคมและความกดดัน วัยรุ่นเป็นวัยของการกระทำที่เหมือนเด็กแต่ก็เหมือนผู้ใหญ่ด้วย

ระยะเวลาของวัยรุ่นจัดว่าเป็นระยะที่ยาวนานคือเริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายจนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นในช่วงวัยรุ่นจึงยังคงมีการแสดงออกถึงการกระทำที่ยังเป็นเด็กอยู่หลายอย่าง แม้ว่าจะเป็นเวลาที่เด็กกำลังเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ก็ตาม วัยรุ่นถูกจัดว่าเป็นช่วงเวลาที่บุคคลไม่สมควรได้รับการปฏิบัติเยี่ยงเด็ก แต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติดังเช่นผู้ใหญ่ ช่วงเวลาจึงคาบเกี่ยวอยู่ในระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาด้านการปฏิบัติตนอย่างมากมาย

พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่น ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจากวัยทารก (แรกเกิด-2 ขวบ) วัยเด็กตอนต้น (3-5 ขวบ) วัยเด็กตอนกลาง (6-9 ปี) วัยเด็กตอนปลาย (10-12 ปี) และพัฒนาเข้าสู่วัยรุ่น (13-20 หรือ 24 ปี) ซึ่งระยะที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ วัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้น ถ้าเด็กในระยะวัยนี้ได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างดี เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นก็จะมีปัญหาน้อย และหากผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กวัยรุ่นอย่างเหมาะสม เด็กวัยรุ่นก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี (สุชา จันทรเอม, 2544, น. 74)

สุวทนา อารีพรรค (อ้างถึงใน ศิริวรรณ ปูนคอน, 2547) แบ่งระยะของวัยรุ่นไว้ 3 ระยะ ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น เริ่มตั้งแต่ระยะใกล้แตกเนื้อหนุ่มแตกเนื้อสาว ซึ่งมีการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็ว อันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาและเป็นการเริ่มต้นของวัยแตกเนื้อหนุ่ม แตกเนื้อสาว แต่วัยนี้จะยังไม่รับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงเท่าใดนัก วัยรุ่นยังมีลักษณะหลายอย่างที่เป็นเด็ก เช่น ยังอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน และยังมีบ้านเป็นศูนย์กลางชีวิต

2. วัยรุ่นตอนกลาง เป็นระยะหลังจากเริ่มวัยแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาวไปอีก 12-18 เดือน เป็นระยะที่เขาจะเริ่มสนใจเพศตรงกันข้าม ทำให้ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มห่างเหินไป ทั้งยังเป็นระยะของการกระด้างกระเดื่องและยอมตาย ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น คือ กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของพ่อแม่และผู้ใหญ่ แต่จะคล้อยตามกฎเกณฑ์ อุดมการณ์ และมีความจงรักภักดีต่อกลุ่มเพื่อน เขาจะเริ่มสำรวจเรื่องเพศมากขึ้นเรื่อย ๆ และทดสอบความสามารถทางเพศของตนมากกว่าจะต้องการมีความสนิทแน่นแฟ้นกับใคร นั่นคือความรักและความต้องการทางเพศอาจเป็นคนละเรื่องกันเลยทีเดียว จากเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นกับตัวเขาทำให้เขามีอารมณ์หุนหัน ใจง่าย บั่นป่วนง่าย ไวต่อความรู้สึกบีบคั้น และมีความดั่งเล

3. วัยรุ่นตอนปลาย เป็นช่วงที่ใกล้เข้ามาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะเริ่มหันเหสนใจอนาคตของตน เด็กหนุ่มจะสนใจเกี่ยวกับอาชีพและเด็กสาวก็สนใจงานที่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อชีวิตสมรส ดังนั้น วัยรุ่นระยะนี้จึงมีการเลือกอาชีพและคู่ครอง ซึ่งจะช่วยให้เอกลักษณ์หรือความเป็นตัวของตัวเขามั่นคงยิ่งขึ้น และมีความสามารถจะสนิทแน่นแฟ้นกับเพศตรงกันข้าม เมื่อถึงปลายวัยรุ่น เขาจะสามารถยอมรับขอบเขตของตนเองและยอมรับคำแนะนำจากผู้อื่น

ลักษณะพัฒนาการของเด็กวัยมัธยมศึกษาหรือวัยรุ่น

สุรางค์ โค้วตระกูล (อ้างถึงใน ศิริวรรณ ปุ่นคอน, 2547) ได้แบ่งพัฒนาการของเด็กวัยมัธยมศึกษาหรือวัยรุ่นออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา พัฒนาการทางบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย

1.1 วัยรุ่นจะเริ่มต้นมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทางความสูงและน้ำหนักอย่างรวดเร็วมาก (Growth Spurt) การเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลแตกต่างกันระหว่างเพศ เด็กหญิงจะเริ่มเมื่ออายุระหว่าง 8-10 หรืออายุเฉลี่ยประมาณ 11 ปี ซึ่งเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วของเด็กชายจะเริ่มราว ๆ อายุ 10-16 ปี หรืออายุเฉลี่ยประมาณ 13 ปี

1.2 การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ ก็จะเริ่มในวัยแรกรุ่น (Puberty) เนื่องจากฮอร์โมนเกี่ยวกับการเจริญเติบโตที่ต่อม Pituitary (Pituitary Gland) หรือต่อมใต้สมองได้สร้างขึ้น เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรังไข่และมีการตกไข่ (Ovulation) และการเพิ่มฮอร์โมนที่เรียกว่าเอสโตรเจน (Estrogens) ในสายเลือด สำหรับเด็กชายจะมีการเพิ่มขนาดของอวัยวะสืบพันธุ์ และมีการสร้างเซลล์สืบพันธุ์และเพิ่มฮอร์โมนของผู้ชายที่เรียกว่าแอนโดรเจนส์ (Androgens)

1.3 การเปลี่ยนแปลงทุติยภูมิทางเพศ (Secondary Sex Characteristics) จะปรากฏเป็นระยะการแตกเนื้อหนุ่มสาว เด็กหญิงจะเพิ่มขนาดของหน้าอก สะโพก มีรูปร่างอวบขึ้น และมีไวน เด็กชายจะมีไหล่กว้างขึ้น มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง การเปลี่ยนของเสียง จะเห็นได้ชัดในเด็กชาย คือ เสียงห้าวและแปร่ง นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผิวหนัง โดยเฉพาะหน้า เด็กหญิงวัยรุ่นบางคนจะมีสิวเต็มหน้า ดังที่คำกล่าวว่ามี “สิวลาว” เด็กชายบางคนก็จะมีสิวเช่นเดียวกัน ทั้งชายและหญิงจะมีขนขึ้นตามร่างกาย ขน ขา และรอบอวัยวะสืบพันธุ์และหน้า เป็นต้น

1.4 อัตราการเจริญเติบโตของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อาจเกิดขึ้นไม่พร้อมกันหรือเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เด็กบางคนจะมีการเปลี่ยนแปลงขนาดของเท้า ทั้งยาวและใหญ่ขึ้น แต่ส่วนอื่นของร่างกายยังไม่เปลี่ยนแปลง บางคนจะรู้สึกว้าแวน ขาวขึ้นอย่างรวดเร็วแต่ไหลยังคงเดิม เด็กวัยรุ่นมักจะมีความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และมักจะรู้สึกตัวอยู่เสมอว่าร่างกายของตนกำลังเปลี่ยนแปลง และคิดว่าคนอื่นจะคิดอย่างไรเกี่ยวกับรูปร่างของตน เด็กวัยรุ่นบางคนไม่มีความพอใจเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของตน เช่น อยากเตี้ยลงหรืออยากสูงขึ้น

1.5 เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วสุดยอครว ๗ 12 ปี ส่วนเด็กชายจะมีระยะสุดยอของการเจริญเติบโตราว ๗ 14 ปี หลังจากนั้นการเจริญเติบโตจะเริ่มช้าลง แต่ทั้งชายหญิงจะยังคงเจริญเติบโตต่อไป ทั้งทางด้านความสูงและน้ำหนัก เด็กชายส่วนมากจะหยุดการเจริญเติบโตประมาณอายุ 21 ปี แต่บางคนก็ยังคงเปลี่ยนแปลง โตได้ไม่หยุด จนถึงอายุ 25 ปี สำหรับเด็กหญิงจะหยุดการเจริญเติบโตเมื่ออายุราว ๗ 17 ปี แต่บางคนก็ยังคงจะเจริญเติบโตต่อไปจนถึงอายุ 21 ปี อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างในการเจริญเติบโตทั้งอายุและเวลาก็มีมาก เด็กหญิงที่มีร่างกายเจริญเติบโตช้าตอนวัยแรกรุ่นมักจะไม่มีปัญหาในการปรับตัว ส่วนเด็กชายถ้าร่างกายเจริญเติบโตช้าจะมีปัญหาในการปรับตัว และมักจะเข้ากับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันไม่ได้ มักจะรู้สึกว่ามีปมด้อย และมีพฤติกรรมที่ต้องการเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น ส่วนเด็กชายที่มีความเจริญเติบโตเร็วกว่าเพื่อนจะเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง และมักจะเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีพฤติกรรมเป็นผู้ใหญ่ เด็กหญิงที่มีอัตราการเจริญเติบโตของร่างกายเร็วกว่าเพื่อน ๗ และอยู่ชั้นต่ำกว่าชั้น ป.6 จะเป็นผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัว แต่ถ้าเด็กหญิงที่มีการเจริญเติบโตเร็วแต่ชั้นเรียนชั้นสูง คือ ป.6 หรือ ม.1 เด็กจะไม่มีปัญหาในการปรับตัว เป็นต้น

2. พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยนี้สติปัญญาจะพัฒนาสูงขึ้น จนมีความคิดเป็นแบบรูปธรรม (Piaget ใช้คำอธิบายว่า Formal Operation ซึ่งมีความหมายถึง ความสามารถเรียนรู้ เข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๗ ได้ลึกซึ้งขึ้นแบบ abstract thinking) มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งต่าง ๗ ได้มากขึ้นตามลำดับจนเมื่อพ้นวัยรุ่นแล้ว จะมีความสามารถทางสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่ในช่วงระหว่างวัยรุ่นนี้ ยังอาจขาดความยั้งคิด มีความหุนหันพลันแล่น ขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบ ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self Awareness) วัยนี้จะเริ่มมีความสามารถในการรับรู้ตนเองด้านต่าง ๗ ดังนี้

2.1 เอกลักษณ์ (Identity) วัยรุ่นจะเริ่มแสดงออกถึงสิ่งตนเองชอบ สิ่งที่ตนเองถนัด ซึ่งจะแสดงถึงความเป็นตัวตนของเขาที่โดดเด่น ได้แก่ วิชาที่เขาชอบเรียน กีฬาที่ชอบเล่น งานอดิเรก การใช้เวลาว่างให้เกิดความเพลิดเพลิน กลุ่มเพื่อนที่ชอบและสนิทสนมด้วย โดยเขาจะเลือกคบคนที่มีส่วนคล้ายคลึงกัน หรือเข้ากันได้ และจะเกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดแบบอย่างจากกลุ่มเพื่อนนี้เอง ทั้งแนวคิด ค่านิยม ระบบจริยธรรม การแสดงออกและการแก้ปัญหาในชีวิต จนสิ่งเหล่านี้กลายเป็นเอกลักษณ์ของตน และกลายเป็นบุคลิกภาพนั่นเอง สิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ตนเองยังมีอีกหลายด้าน ได้แก่ เอกลักษณ์ทางเพศ แฟชั่น ดารา นักร้อง การแต่งกาย ทางความเชื่อใน

ศาสนา อาชีพ คติประจำใจ เป้าหมายในการดำเนินชีวิต (Erikson อธิบายว่าวัยรุ่นจะเกิดเอกลักษณ์ของตนในวัยนี้ ถ้าไม่เกิดจะมีความสับสนในตนเอง)

2.2 ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self image) คือ การมองภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ หน้าตา รูปร่าง ความสวยความหล่อ ความพิการ ข้อดีข้อด้อยทางร่างกายของตนเอง วัยรุ่นจะสนใจหรือให้เวลาเกี่ยวกับรูปร่าง ผิวพรรณมากกว่าวัยอื่น ๆ ถ้าตัวมีข้อด้อยกว่าคนอื่นก็จะเกิดความอับอาย

2.3 การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (Acceptance) วัยนี้ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนอย่างมาก การได้รับการยอมรับจะช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เห็นคุณค่าของตนเอง มั่นใจตนเอง วัยนี้จึงมักอยากเด่นอยากดัง อยากให้มีคนรู้จักมาก ๆ

2.4 ความภาคภูมิใจตนเอง (Self esteem) เกิดจากการที่ตนเองเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและคนอื่น ๆ ได้ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นคนดีและมีประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ ทำอะไรได้สำเร็จ

2.5 ความเป็นตัวของตัวเอง (Independent) วัยนี้จะรักอิสระ เสรีภาพ ไม่ค่อยชอบอยู่ในกฎเกณฑ์กติกาใด ๆ ชอบคิดเอง ทำเอง พึ่งตัวเอง เชื่อความคิดตนเอง มีปฏิกิริยาตอบโต้ผู้ใหญ่ที่บีบบังคับสูง ความอยากรู้อยากเห็นอยากลองจะมีสูงสุดในวัยนี้ ทำให้อาจเกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายถ้าวัยรุ่นขาดการยั้งคิดที่ดี การได้ทำอะไรด้วยตนเอง และทำได้สำเร็จจะช่วยให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเอง (Self confidence)

2.6 การควบคุมตนเอง (Self control) วัยนี้จะเรียนรู้ที่จะควบคุมความคิด การรู้จักยั้งคิด การคิดให้เป็นระบบเพื่อให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2.7 อารมณ์ (Mood) อารมณ์จะปั่นป่วนเปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกรี้ยวกราด มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตในวัยรุ่นตอนต้น การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อย ๆ ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์เพศวัยนี้จะมีมาก ทำให้มีความสนใจเรื่องทางเพศ หรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นปัญหา เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

2.8 จริยธรรม (Moral development) วัยนี้จะมีความคิดเชิงอุดมคติสูง (Idealism) เพราะเขาจะแยกแยะความผิดชอบชั่วดีได้แล้ว มีระบบมโนธรรมของตนเอง ต้องการให้เกิดความถูกต้อง ความชอบธรรมในสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการเป็นคนดี เป็นที่ชื่นชมของ

คนอื่น และจะรู้สึกอึดอัดคับข้องใจกับความไม่ถูกต้องในสังคม หรือในบ้าน แม้แต่พ่อแม่ของตนเอง เขาก็เริ่มรู้สึกว่าไม่ได้ดีสมบูรณ์แบบเหมือนเมื่อก่อนอีกต่อไปแล้ว บางครั้งเขาจะแสดงออก วิชาการวิจารณ์พ่อแม่หรือ ครูอาจารย์ตรง ๆ อย่างรุนแรง การต่อต้าน ประท้วงจึงเกิดได้บ่อยในวัยนี้ เมื่อวัยรุ่นเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือมีการเอาเปรียบ เบียดเบียน ความไม่เสมอภาคกัน ในวัยรุ่นตอนต้นการควบคุมตนเองอาจยังไม่ดีนัก แต่เมื่อพ้นวัยรุ่นนี้ไป การควบคุมตนเองจะดีขึ้น จนเป็นระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบเหมือนผู้ใหญ่ (พนม เกตุมาน, อ้างถึงใน ภัควดี ปรีชาประพาฬวงศ์, 2550, น. 13)

3. พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์ของเด็กวัยรุ่น ค่อนข้างรุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย ความตึงเครียดของอารมณ์เด็กวัยรุ่น บางครั้งจะเนื่องมาจากการปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความไม่ชอบ หรือไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับ พัฒนาการทางด้านร่างกาย ถ้าเด็กวัยรุ่นมีวุฒิภาวะเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกายเร็ว ก็จะช่วย พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมให้เร็วขึ้นด้วย เนื่องจากวัยรุ่นค่อนข้างจะเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง เหมือนวัยอนุบาล แต่แตกต่างกันโดยที่วัยอนุบาลไม่ได้คำนึงว่าคนอื่นจะคิดอย่างไร ส่วนวัยรุ่น มักจะหวังว่าคนอื่นจะคิดอย่างไร โดยเฉพาะเพื่อนร่วมวัย เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต คือ มักจะมีความรู้สึกซึมเศร้า (Depression) วัยรุ่นหญิงจะมี ปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกซึมเศร้ามากกว่าวัยรุ่นชาย ความรู้สึกซึมเศร้าอาจจะเป็นเหตุให้เด็กวัยรุ่น มีปัญหาทางความประพฤติ เช่น ทดลองยาเสพติด และถ้ารุนแรงก็อาจจะถึงกับพยายามฆ่าตัวเอง เพื่อนร่วมวัยมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก วัยรุ่นมักจะคบเพื่อนที่มีความสนใจและมีค่านิยมร่วมกัน การคบเพื่อนของวัยรุ่นหญิงมักจะจริงจัง และมีเพื่อนสนิทที่จะปรับทุกข์สุขกันได้ ส่วนวัยรุ่นชาย อาจจะเป็นเพื่อนที่ร่วมสนุก แต่มักจะไม่สนิทเหมือนวัยรุ่นหญิง นอกจากเด็กวัยรุ่นชายและหญิงจะมีเพื่อนเพศเดียวกันแล้ว เด็กวัยรุ่นเริ่มสนใจที่จะมีเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนต่างเพศอาจจะมีหลายระดับ เป็นต้นว่า เป็นเพื่อนกันแบบคบเพื่อนเพศเดียวกัน หรืออาจจะชอบกันแบบคู่รัก มีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจะจริงจัง

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าอารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่รุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่ายวัยรุ่นมักแสดง ความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมาก ทำให้บางครั้งมักมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้ใหญ่เสมอ การเกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้ จึงเป็นเรื่องง่ายต่อการยุแหย่ หรือชักนำให้เกิดความรู้สึกอยากลองดี ทั้งในทางดีและทางไม่ดี ความคิดชั่ววูบของอารมณ์วัยรุ่นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้แสดงพฤติกรรมผิด ๆ ออกมา ซึ่งอารมณ์ของวัยรุ่นสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

- 1) ประเภทก้าวร้าวรุนแรง เช่น อารมณ์โกรธ อิจฉา เกลียดชัง
- 2) ประเภทเก็บกดเอาไว้ เช่น ความกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าใจ

เสียใจ

- 3) ประเภทอารมณ์สนุก เช่น ความรัก ชอบ พอใจ ตื่นเต้น (สุชา จันทรเฒ, 2520)

แต่ไม่ว่าอารมณ์ประเภทใดมักมีความรุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ได้ยังไม่ดี บางครั้งพลุ่งพล่าน บางครั้งเก็บกด บางครั้งเชื่อมั่น บางคราวไม่แน่ใจ บางครั้งก็ยอมอะไรง่ายแต่บางครั้งก็ดื้อรั้นเอาแต่ใจ แต่อย่างไรก็ดีการศึกษาวัยรุ่นในปัจจุบันเชื่อว่าเด็กวัยรุ่นจะมีลักษณะอารมณ์รวม ๆ เป็นแบบแปรปรวนและสับสนนั้นไม่จริงเสมอไป เพราะเด็กบางกลุ่มมีครอบครัวที่เข้าใจและให้กำลังใจ ถึงการเปลี่ยนแปลง ก็จะทำให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปตามวัย รู้จักปรับตัว ยอมรับข้อดีและด้อยของตนเอง พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตต่อไป (ศรีเรือน แก้วกังวาน, อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาประพาฬวงศ์, 2550, น. 12)

4. พัฒนาการทางสังคม

วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม แต่จะให้สนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านบ่อย ไม่อยากไปไหนกับครอบครัวหรือทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม มักมีการรวมกลุ่มปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกรหัสชีวิตที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อตนเองในอนาคตต่อไป (พนม เกตุมาน, อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาประพาฬวงศ์, 2550, น. 13)

ความต้องการของวัยรุ่น

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาทางด้านร่างกายและอารมณ์ของวัยรุ่นจึงมีผลทำให้ความต้องการของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เริ่มจากการที่ไม่ยึดครอบครัวเป็นหลักเหมือนในสมัยเด็ก ๆ ที่พ่อแม่มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมากในการสร้างทัศนคติและความประพฤติต่าง ๆ ความต้องการของวัยรุ่นในช่วงนี้เกิดจากค่านิยมของกลุ่มเพื่อนที่ตนเป็นสมาชิก กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวัยรุ่น โดยวัยรุ่นจะยึดและกำหนดความต้องการของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม (โสภา ขปิลมันน์, อ้างถึงใน ภัควดี ปริชาประพาฬวงศ์, 2550) แบ่งความต้องการของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางกาย เป็นความต้องการทางด้านปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เนื่องจากเป็นวัยที่ยังเลี้ยงตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ ตลอดเวลา วัยรุ่นจึงต้องการได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับการเลี้ยงดู คุ้มครอง ป้องกัน จนสามารถช่วยเหลือตัวเองต่อไปได้

2. ความต้องการทางด้านจิตใจ เป็นความต้องการที่มองเห็นไม่ได้ จับต้องไม่ได้ แต่ความต้องการแบบนี้มีส่วนสำคัญอย่างมาก แยกออกได้เป็น

2.1 ความต้องการความรัก วัยรุ่นต้องการความรักจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง จากครูอาจารย์ จากเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ การต้องการความรักนี้อาจเป็นเพราะว่าตนเองคิดว่ามีคนสนใจและรักตัวน้อยลง ซึ่งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจที่ไม่ค่อยมั่นคง ไม่มั่นใจในความมีค่าของตนเอง คิดว่าคนอื่นจะมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ จึงอยากเรียกร้องให้เขารักและสนใจตัวเองมากขึ้น

2.2 ความต้องการอยากรู้และทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศ วัยรุ่นจะมีความสนใจในเรื่องเพศและเพื่อนต่างเพศ เป็นวัยที่ต้องการความรู้ความเข้าใจทางเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกทางอ้อมโดยการปิดบัง หรือโดยการหาความรู้อย่างไม่ถูกวิธี นอกจากความสนใจแล้ว วัยรุ่นยังอยากรทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศอีกด้วย เพราะเป็นวัยที่สนใจเพื่อนต่างเพศ รักแบบหลงใหลใฝ่ฝัน และเป็นความรักแบบรุนแรงไม่ค่อยมีเหตุผล

2.3 ความต้องการอิสรภาพมากขึ้น สำหรับความต้องการอิสรภาพนั้นจะรุนแรงมากในวัยนี้ วัยรุ่นต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการตัดสินใจ วางแผน วางโครงการของชีวิต และอยากลงมือทำด้วยตนเอง จะไม่ยอมให้ผู้ใหญ่มากำกว่าในชีวิตรองตน และมักคิดว่าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจความต้องการของตน

2.4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม วัยนี้เป็นวัยที่อยากให้สังคมยอมรับ ยกย่อง หรือชมเชย อยากมีชื่อเสียง อยากเด่น อยากรับผิดชอบในกิจกรรมบางอย่าง เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมแต่ก็ทำได้สำเร็จค่อนข้างยาก เพราะขาดระบบในการทำงาน ขาดวิจารณญาณในตัวเอง ดังนั้น ผู้ใหญ่จะต้องหาสาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางแก้ไข

2.5 ความต้องการการรวมกลุ่ม วัยนี้เป็นวัยที่เพื่อนมีความสำคัญมาก เป็นวัยที่อยากให้เพื่อนยอมรับจึงทำตามเพื่อน แม้ว่าบางครั้งจะขัดกับความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม

2.6 ความต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ความต้องการนี้อาจจะรุนแรงมากในวัยนี้ เช่น ต้องการคบเพื่อนใหม่ ๆ ต้องการทดลองสิ่งต่าง ๆ ตามเพื่อน เช่น การเดินขบวน การติดสิ่งเสพติด ฯลฯ

2.7 ความต้องการมีอนาคต ต้องการมีความสำเร็จ วัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสนใจอาชีพต่าง ๆ อยากรับผิดชอบ อยากพึ่งตนเอง มีจุดมุ่งหมายในอนาคต มีการวางแผนว่าสำเร็จการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพอะไร

2.8 ความต้องการแบบอย่างที่ดี ถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะชอบความเป็นอิสระ แต่ก็ยังอยากได้คำแนะนำจากผู้ใหญ่ที่ดี อยากเลียนแบบผู้ใหญ่ ซึ่งจะเห็นได้จากเด็กชายที่ต้องการพ่อมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เด็กหญิงก็ต้องการแม่เช่นกัน ฉะนั้น ผู้ใหญ่จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ต้องคอยนำทาง คอยดักเตือนเมื่อเด็กทำผิด และให้รางวัลเมื่อทำดี

Erik H. Erikson นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้เสนอทฤษฎีที่เรียกว่า จิตวิทยาพัฒนาการด้านสังคม (Theory of Psychosocial Development) ซึ่งเป็นการอธิบายถึงพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน

1. The Oral-Sensory Stage
2. The Anal-Musculature Stage
3. The Genital-Locomotor Stage
4. Latency
5. Puberty and Adolescence
6. Young Adulthood
7. Adulthood
8. Maturity

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะขั้นตอนที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงที่วัยรุ่น ระยะเวลา Puberty and Adolescence มีลักษณะคล้ายคลึงกับระยะ genital ของฟรอยด์ โดยอีริกสัน เสนอว่า ในขั้นตอนนี้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ เพราะเป็นช่วงเริ่มของ second sexual characteristics กล่าวคือ ร่างกายจะเปลี่ยนไป เพื่อความพร้อมในการสืบพันธุ์ ในเพศหญิงเริ่มมีประจำเดือน มีการพัฒนาการของหน้าอกและขนบริเวณอวัยวะเพศ ในเพศชายเริ่มการเปลี่ยนแปลงของเสียง (เสียงแตก) มีกล้ามเนื้อมากขึ้น มีการขยายของอวัยวะเพศ มีความรู้สึกทางเพศเกิดขึ้น ในด้านคุณภาพสมองก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน โดยเด็กในวัยนี้ เริ่มคิดเกี่ยวกับตัวเองอย่างเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น อีริกสันกล่าวว่า ในช่วงนี้ เด็กพยายามค้นหาเขาคือใคร มีศักยภาพด้านใด คือพยายามหาเอกลักษณ์หรือความเป็นตัวของตัวเองนั่นเอง ซึ่งอยู่ในสภาวะที่อีริกสันเรียกว่า วิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ (Identity crisis) เด็กจะมองหาอุดมคติของตนและพบก็จะทำตามบทบาทที่สอดคล้องกับอุดมคตินั้น ซึ่งทำให้เด็กสามารถผ่านวิกฤตินั้นไปได้

อีริกสันเสนอต่อไปว่า ในช่วงวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์อาจเกิดหลายสิ่งที่แตกต่างจากนี้ เช่น เด็กบางคนไม่ค้นหาอุดมคติเลย แต่เดินตามบทบาทหรือปฏิบัติตัวตามบทบาทที่ครอบครัวหรือสังคมกำหนดไว้ให้แล้ว ในขณะที่เด็กบางคนก็ไม่คิดถึงเรื่องอุดมคติและยอมรับในเอกลักษณ์ที่มีอยู่แล้วในสังคมเช่นกัน แต่เป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การกระทำผิดของวัยรุ่นในลักษณะต่าง ๆ ซึ่ง อีริกสัน เรียกว่า การก่อรูปเอกลักษณ์ในเชิงลบ (Negative identity formation) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ในช่วงวัยรุ่นจะเกิดสภาวะวิกฤติการณ์ทางเอกลักษณ์ และมีเด็กบางคนไม่สามารถผ่านวิกฤติการณ์นี้ไปได้อย่างสร้างสรรค์ โดยเด็กเหล่านั้นได้ยึดเอาเอกลักษณ์ที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุให้พวกเขาเหล่านี้กระทำความผิดกฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม

กล่าวโดยสรุป วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านร่างกาย มีการเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ ในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่การพัฒนาด้านจิตใจยังไม่เจริญเทียบเท่ามาตรฐานของผู้ใหญ่ ความไม่สัมพันธ์ของพัฒนาการสองด้านนี้ เป็นส่วนสำคัญในการแยกวัยรุ่นจากวัยผู้ใหญ่ มีผลทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยนี้ต้องเผชิญกับปัญหาในการปรับตัว ส่งผลทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมหรือกระทำพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น แสดงความก้าวร้าว เกร เป็นต้น

พื้นฐานความคิดทางจิตวิทยาเชื่อว่า เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดเป็นผู้ที่มีความผิดปกติจากคนอื่น ๆ ทำให้ปัญหาการกระทำผิดกลายเป็นปัญหาส่วนบุคคลไป และดึงความสนใจของปัญหาออกไปจากเรื่องโครงสร้างทางสังคม ซึ่งมีผลทำให้แนวทางแก้ไขปัญหามีลักษณะเน้นที่ตัวบุคคลมากเกินไป ทำให้เด็กที่กระทำผิดรู้สึกว่าเขาเองผิดปกติไปจากคนอื่น ๆ ส่งผลให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจตนเองและความไม่มั่นคง ซึ่งเป็นผลเสียต่อเด็กมากกว่าผลดี

2.5 ทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subculture Theories)

วัฒนธรรมรอง หมายถึง บรรทัดฐานและค่านิยมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของสังคม วัฒนธรรมรองอาจแสดงออกทางการใช้ภาษาที่แตกต่าง ประเพณีเฉพาะ ฯลฯ ทฤษฎีนี้ถูกนำมาอธิบายเรื่องการกระทำผิด โดยเสนอว่า การกระทำผิดของเยาวชนหญิงเป็นผลมาจากการที่บุคคลยึดมั่นและปฏิบัติตามค่านิยมของวัฒนธรรมรองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อวัฒนธรรมหลักของสังคม

ทฤษฎีวัฒนธรรมรองที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงที่จะกล่าวมี 4 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict Theory) ของ Thorsten Selin เสนอว่า เมื่อมีการพิจารณาสาเหตุการกระทำผิดจำเป็นต้องวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กับความขัดแย้งระหว่างบรรทัดฐานที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ ความขัดแย้งที่เกิดจากการที่วัฒนธรรมสองวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาพบกัน เช่น คนที่อยู่ในประเทศที่มีวัฒนธรรมหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง อพยพย้ายไปอยู่อีกประเทศหนึ่งและปฏิบัติตามวัฒนธรรมเดิมของตน ในขณะที่วัฒนธรรมเดิมนั้นขัดแย้งกับกฎหมายของสังคมใหม่ ทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นผู้กระทำผิด

1.2 ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมชั้นทุติยภูมิ Selin เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแต่ละสังคมก่อให้เกิดความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้นมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนแต่ละกลุ่มในสังคม

2. ทฤษฎีของ Albert Cohen อธิบายว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำต้องอยู่ในสังคมที่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งกฎหมายถูกกำหนดโดยชนชั้นกลาง แต่เด็กชนชั้นล่างเหล่านั้นไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบชนชั้นกลาง จึงไม่พร้อมที่จะแข่งขันกับเด็กชนชั้นกลางหรือแข่งขันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นกลาง อย่างไรก็ตาม เด็กเหล่านี้ยอมรับในมาตรฐานของชนชั้นกลางผ่านทางครอบครัว และทางสื่อมวลชน เมื่อเขายอมรับในมาตรฐาน แต่ไม่มีวิถีทางที่จะให้ได้มา พวกเขาจึงสร้างวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของตนเองขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความคับข้องใจ ในแนวความคิดของ Cohen วัฒนธรรมรองที่วัยรุ่นสร้างขึ้นมานั้นประกอบด้วย

2.1 การขโมย โดยไม่ได้ต้องการหรือจำเป็นสิ่งของที่ขโมยมา

2.2 ความปรารถนาร้าย คือ รู้สึกสนุกกับการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือเมื่อได้ทำทนายข้อห้ามต่าง ๆ

2.3 บรรทัดฐานของเด็กที่กระทำผิดจะอยู่คนละชั้นกับบรรทัดฐานของสังคมผู้ใหญ่ เช่น ค่านิยมของสิ่งที่ไม่ชอบจะมีหลายชนิดและเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ

2.4 สนใจแต่ความสนุกสนานเฉพาะหน้า โดยไม่ได้คำนึงถึงหรือวางแผนสำหรับอนาคต

2.5 ต้องการปกครองตนเอง ทนไม่ได้ต่อการถูกบังคับ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาก

3. ทฤษฎีของ Walter Miller ได้อธิบายถึงสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นที่มาจากชนชั้นล่างโดยเฉพาะ โดยเสนอว่า ในชุมชนของชนชั้นล่างนั้นจะมีวัฒนธรรมของตนเองและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในชุมชนนั้น วัฒนธรรมของชนชั้นล่างนี้แตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของสังคม วิถีชีวิตของคนชั้นล่างมีลักษณะตาม “focal concerns” ประกอบด้วย

3.1 การชอบหาเรื่อง (Trouble) คือ การชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดกฎหมาย Miller กล่าวว่า ในบางสถานการณ์ การละเมิดกฎหมายจะเป็นการนำมาซึ่งเกียรติยศภูมิใจในการกระทำผิดกฎหมาย

3.2 ความแกร่ง (Toughness) คือ มีความเชื่อในความแข็งแกร่ง ความกล้า และเก่งในเรื่องของการต่อสู้

3.3 ความฉลาด (Smartness) คนที่มีความสามารถในการได้มาซึ่งวัตถุต่าง ๆ หรือสถานภาพ โดยใช้หัวสมองและใช้แรงกายน้อยที่สุดจะได้รับการยอมรับ เช่น การชนะในการเล่นพนัน เป็นต้น

3.4 ความตื่นเต้น (Excitement) คนในชุมชนชั้นล่างชอบความตื่นเต้นซึ่งส่วนใหญ่ออกมาในรูปของการดื่มและการพนันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เล่นม้า เล่นหวย เล่นไฟรวมทั้งการไปหาความสนุกสนานทางเพศ

3.5 เชื่อในโชคชะตา (Fate) ชนชั้นล่างมักรู้สึกว่าคุณไม่สามารถกำหนดความเป็นไปของชีวิตได้ และเชื่อว่าทุกอย่างถูกกำหนดโดยดวงชะตา ซึ่งจะนำไปสู่การชอบเล่นการพนันต่าง ๆ

3.6 การปกครองตนเอง (Autonomy) คนในชนชั้นล่างจะแสดงออกถึงการต่อต้านการควบคุมที่มาจากภายนอก โดยมีภาพว่าผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ มีความไม่ยุติธรรมต่อพวกตน

ค่านิยมเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในชุมชนนั้นด้วย ซึ่งเมื่อวัยรุ่นปฏิบัติตามค่านิยมที่มีอยู่ในชุมชนย่อมนำไปสู่ความขัดแย้งต่อบรรทัดฐานที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่

4. ทฤษฎีของ Richard Cloward and Lloyd E. Ohlin, Cloward และ Ohlin เสนอว่า โอกาสที่จะกำจัดการบรรจุจุดมุ่งหมายในวิถีทางที่ชอบธรรม หรือถูกต้องตามกฎหมายจะผลักดันให้วัยรุ่นต้องเลือกวิถีทางที่ไม่ชอบธรรม หรือผิดกฎหมายในการได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมที่เด็กมีโอกาสเรียนรู้วิถีทางที่ไม่ชอบธรรมในการได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการเป็นปัจจัยผลักดันให้เด็กมีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่เด็กซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เปิดโอกาสให้เรียนรู้วิถีทางที่ไม่ชอบธรรม เด็กนั้นจะไม่มีพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมาย Cloward และ Ohlin ได้เสนอสภาพแวดล้อมซึ่งมีวัฒนธรรมรองที่เอื้อต่อการกระทำผิดของเด็กอยู่ 2 ลักษณะคือ

4.1 ที่อยู่อาศัยของชนชั้นล่างหรือสลัมในพื้นที่นี้จะมีอาชญากรอาศัยอยู่ และอาชญากรมีความสัมพันธ์เป็นปกติกับคนในชุมชน การกระทำผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ยอมรับ เด็กที่อยู่ในสลัมไม่มีโอกาสได้พบเห็นแบบอย่างของคนที่ประสบความสำเร็จตามวิถีทางที่สังคม

ยอมรับ พวกเขาได้พบเห็นแต่แบบอย่างของอาชญากร ซึ่ง Cloward และ Ohlin เสนอว่า พวกเขาจึงเลือกปฏิบัติตามแบบอย่างที่ตนพบเห็น ดังนั้น จึงพบว่าบริเวณสลัมจะมีอัตราการทำผิดของเยาวชนอยู่สูง

4.2 บริเวณสลัมที่ไม่มีความมั่นคงและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ประชากรในสลัมนี้จะมีหลายเชื้อชาติหลายสีผิว อาศัยปะปนกันอยู่ในบริเวณนี้ ไม่มีทั้งระบบค่านิยม การยอมรับการกระทำผิดกฎหมาย และค่านิยมหลักของสังคมดำรงอยู่อย่างชัดเจน และไม่ใช่แหล่งผลิตเยาวชนที่กระทำผิดโดยตรง (เพราะไม่มีอาชญากรเป็นแบบอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน) และไม่ใช่ซึ่งวัยรุ่นจะประสบผลสำเร็จในชีวิตตามค่านิยมของสังคมด้วย เนื่องจากไม่มีแบบอย่างนั้นให้เห็นอีกเช่นกัน อย่างไรก็ตาม Cloward และ Ohlin เสนอว่า เด็กที่อาศัยในบริเวณเหล่านี้มักใช้ความรุนแรง (การต่อสู้ชกต่อย) ในการได้มาซึ่งการยอมรับ พื้นฐานดังกล่าวถูกมองว่าเป็นแหล่งฝึกฝนพฤติกรรมกระทำผิดต่าง ๆ ถึงแม้จะไม่ได้เป็นแหล่งผลิตโดยตรงก็ตาม

2.6 ทฤษฎีการโยนความผิด

Gresham M. Sykes and David Matza เสนอว่า วัยรุ่นที่กระทำผิดมีวิธีการปลอบใจตนเองเพื่อให้สามารถกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมายได้โดยไม่รู้สึกละอาย วิธีการคิดหรือหาเหตุผลเพื่อความชอบธรรมในการกระทำผิดของวัยรุ่น Sykes and Matza เรียกว่า “กลวิธีสร้างความเป็นกลาง” (Techniques of Neutralization) กลวิธีคิดเหล่านี้ประกอบด้วย

1. ปฏิเสธการรับผิดชอบต่อการกระทำผิด วัยรุ่นจะอ้างว่าสภาพแวดล้อมผลักดันให้กลายเป็นผู้กระทำผิด และเขาไม่สามารถควบคุมหรือไม่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของตนเอง วัยรุ่นจะกล่าวว่าสาเหตุที่ตนกระทำผิดเพราะมีพ่อแม่ที่ไม่รักเขา มีเพื่อนไม่ดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น อยู่ในชุมชนแออัด เป็นต้น
2. ปฏิเสธความเสียหาย วัยรุ่นที่กระทำผิดมักอ้างว่า การกระทำของตนไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น
3. ปฏิเสธผู้เป็นเหยื่อ วัยรุ่นมองว่า คนที่ตนทำร้ายสมควรได้รับการกระทำนั้นแล้ว เช่น ทำร้ายร่างกาย ตบตีกัน
4. การกล่าวอ้างเพื่อความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม วัยรุ่นจะคิดว่าที่เขากระทำผิดเป็นการเสียสละเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเพื่อน คือ ยอมละเมิดบรรทัดฐานของสังคม เพื่อปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่

Sykes and Matza กล่าวว่า กลวิธีทั้ง 4 นี้ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การควบคุมทางสังคมต่อเด็กมีประสิทธิภาพลดลงซึ่งมีผลทำให้เด็กกระทำผิด

2.7 ทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association)

Sutherland เป็นเจ้าของทฤษฎีที่เรียกว่า การคบค้าสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) หลักการที่สำคัญของทฤษฎีนี้มีอยู่ 9 ประการด้วยกัน คือ

1. พฤติกรรมกระทำผิดเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มิใช่มีมาแต่กำเนิดหรือสืบทอดทางสายเลือด
2. พฤติกรรมกระทำผิดเรียนรู้จากการปะทะสังสรรค์กับคนอื่น ๆ ในกระบวนการติดต่อสื่อสาร ทั้งทางคำพูดและอากัปกิริยา
3. การเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดเกิดขึ้นในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกันเป็นส่วนตัวเป็นด้านหลัก เพราะฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า Sutherland ปฏิเสธอิทธิพลของภาพยนตร์หรือหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการกระทำผิด
4. การเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดรวมถึงการเรียนรู้กลวิธีในการประกอบอาชญากรรมและทิศทางเฉพาะของแรงจูงใจ แรงผลักดัน การให้เหตุผล และทัศนคติของการกระทำผิด
5. การที่วัยรุ่นกระทำผิดเพราะว่าเรียนรู้ด้านที่พึงพอใจต่อการละเมิดกฎหมายมากกว่าด้านที่ไม่พึงพอใจต่อการละเมิดกฎหมาย Sutherland ถือว่าข้อนี้เป็นหลักการพื้นฐานของทฤษฎี โดยมองว่า บุคคลกลายเป็นผู้กระทำผิดเพราะได้สัมผัสติดต่อกับแบบแผนการกระทำผิดและห่างเหินจากแบบแผนที่ต่อต้านการกระทำผิด
6. การสมาคมที่แตกต่างอาจแปรเปลี่ยนในเวลาที่ ช่วงเวลา ความก่อนหลัง และความเข้มข้น หมายความว่า ถ้าวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดถี่หรือบ่อย ๆ และอยู่ในช่วงเวลานาน โอกาสที่วัยรุ่นจะกระทำผิดไปด้วยมีมาก นอกจากนี้ ถ้าวัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในช่วงต้น ๆ ของชีวิต พฤติกรรมกระทำผิดจะเกิดขึ้นและติดตัวไปจนตลอดชีวิตในด้านความเข้มข้น หมายถึง แหล่งที่เป็นแบบแผนของการกระทำผิดเป็นที่ยกย่องมาน้อยเพียงใดต่อวัยรุ่น และวัยรุ่นมีปฏิริยาทางอารมณ์สัมพันธ์กับการสมาคมนั้นอย่างไร ถ้าเข้มข้นมาก โอกาสที่เด็กจะยอมรับและปฏิบัติตามแบบแผนก็เกิดขึ้นได้มาก
7. กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดโดยสัมพันธ์แบบแผนการกระทำผิดและแบบแผนที่ต่อต้านการกระทำผิดเกี่ยวข้องกับกลไกทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ อย่างอื่น ๆ
8. ในขณะที่พฤติกรรมกระทำผิดเป็นการแสดงออกของความต้องการหรือค่านิยมทั่ว ๆ ไป แต่พฤติกรรมกระทำผิดไม่สามารถอธิบายได้จากความต้องการหรือค่านิยมโดยทั่วไปนั้น เพราะพฤติกรรมปกติก็แสดงออกซึ่งความต้องการและค่านิยมอย่างเดียวกัน เช่น โจร

ต้องการเงินจึงขโมย แต่กรรมกรที่ซื้อสัตย์ทำงานก็เพราะต้องการเงินเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า ความต้องการเงินทำให้คนเป็นโจร เพราะกรรมกรก็ต้องการเงินแต่ทำไมไม่ไปเป็นโจร

โดยสรุป ทฤษฎีของ Sutherland ต้องการเสนอว่า สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้วัยรุ่นกระทำผิด คือ การที่วัยรุ่นนั้นมีการสมาคมกับกลุ่มคนที่กระทำผิด ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้กระทำผิด คือ ผู้ที่มีการสมาคมกับกลุ่มที่ต่อต้านการกระทำผิด ทฤษฎีของ Sutherland นับว่าเป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าทฤษฎีนี้นำมาทดสอบได้ยากก็ตาม

2.8 ทฤษฎีของ Robert K.Merton

Robert K.Merton เสนอว่า โครงสร้างทางสังคมมีองค์ประกอบ 2 อย่าง คือ

1. จุดมุ่งหมาย (Goals) สำหรับคนทั่วไปในการดำรงอยู่ในสังคม
2. วิธีการ (Means) หรือวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น และเมื่อใดที่

องค์ประกอบทั้งสอง ขาดความสมดุลหรือเกิดความขัดแย้งจะทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนขึ้นในสังคม Merton มองว่า โครงสร้างของสังคม เป็นแรงกดดันที่มีต่อบุคคล ส่งผลให้เขาเหล่านั้นมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคมมากกว่าที่จะยอมรับ

Merton ได้แบ่งการปรับตัวของบุคคลต่าง ๆ ในโครงสร้างสังคมนี้ไว้ 5 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การปฏิบัติตาม คือ กลุ่มคนที่ยอมรับในจุดมุ่งหมายของสังคม และปฏิบัติตามวิถีทางที่เป็นที่ยอมรับของสังคม การปรับตัวลักษณะนี้เป็นการปรับตัวของคนส่วนใหญ่ เช่น มีความต้องการฐานะที่มั่นคง ก็ขยันขันแข็ง ทำงานอย่างหนัก เพื่อหาเงินมาสร้างฐานะ เป็นต้น

2. เบี่ยงเบน คือ กลุ่มคนที่ยอมรับจุดมุ่งหมายแต่ไม่ยอมรับหรือไม่สามารถปฏิบัติตามวิถีทางที่สังคมยอมรับได้ คนกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมที่ละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายของสังคม อาทิเช่น ผู้มีรายได้ต่ำต้องการมีเงิน มีวัตถุต่าง ๆ เช่นคนอื่น ๆ แต่สังคมชนชั้นปิดกั้นไม่ให้เขาสามารถเป็นเจ้าของสิ่งเหล่านั้นได้ โดยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เขาจึงใช้วิธีการที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ดังนั้น ขโมย โสเภณี เมียน้อย ฯลฯ ถือเป็นการปรับตัวในลักษณะนี้

3. ยึดติดระเบียบ คือ ผู้ที่ปฏิเสธจุดมุ่งหมายแต่ปฏิบัติตามวิถีทางที่สังคมกำหนด ส่วนใหญ่ของผู้ปรับตัวในลักษณะนี้เป็นกลุ่มคนที่พยายามไม่ตั้งความหวังไว้สูง เพราะกลัวความผิดหวัง ไม่กล้าเสี่ยงในการแข่งขัน แต่ถึงแม้ไม่มีจุดมุ่งหมาย คนกลุ่มนี้ก็ยังคงดำเนินชีวิตตามแนวทางที่สังคมยอมรับ เนื่องจากได้รับการฝึกอบรมให้ยึดมั่นในกฎระเบียบมาก

4. หนีโลก คือ พวกที่ปฏิเสธทั้งจุดมุ่งหมายและวิถีทางของสังคม เป็นคนที่แปลกแยกจากสังคม มักเคยเป็นคนที่เคยยอมรับทั้งจุดมุ่งหมายและวิถีทาง แต่ประสบความ

ล้มเหลว คือ ไม่สามารถได้ตามจุดมุ่งหมายโดยวิธีการที่เป็นที่ยอมรับ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถใช้วิธีการที่ไม่ยอมรับได้ เพราะการควบคุมภายในจากขบวนการขัดเกลาทางสังคมในช่วงต้น ๆ ของชีวิต คนที่ปรับตัวในลักษณะนี้ได้แก่ พวกเป็นพิษสุราเรื้อรัง คนติดยาเสพติด คนเปื้อนโลก คนข้างถนน เป็นต้น

5. ต้องการเปลี่ยนแปลง คือ การปรับตัวของกลุ่มคนที่ปฏิเสธทั้งจุดมุ่งหมายและวิถีทางของสังคม และพยายามสร้างจุดมุ่งหมายและวิถีทางใหม่ที่ตนเห็นว่าดี ตัวอย่างการปรับตัวลักษณะนี้จะเป็นกลุ่มเรียกร้องเพื่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ชุมชนของมหาตมะ คานธี ในอินเดีย หรือชุมชนของสันติอโศก ก็อาจถือได้ว่าเป็นลักษณะคล้ายคลึงกับแนวความคิดการปรับตัวในประเภทนี้ของ Merton ได้

Merton กล่าวว่า คนในสังคมจะปรับตัวในแบบปฏิบัติตามมากที่สุด และปรับตัวในลักษณะหนีโลกน้อยที่สุด ส่วนการเลือกปรับตัวในลักษณะเบี่ยงเบน หรือยึดติดระเบียบ หรือต้องการเปลี่ยนแปลง ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของคน ๆ นั้น สำหรับคนที่ปรับตัวเป็นพวกเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากความบกพร่องของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

2.9 ทฤษฎีการติดตรา (Labeling Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนอาจไม่ได้เกิดจากบุคคลนั้นสร้างขึ้น แต่ถูกกำหนดโดยบุคคลอื่นในสังคม ทำให้ผู้ถูกสังคมมองมีพฤติกรรมเป็นไปตามนั้น ซึ่งเนื้อหาของทฤษฎีที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ไม่มีพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมอาชญากรในตัวเอง แต่พฤติกรรมของอาชญากรนั้นนิยามขึ้นโดยคนในสังคม ดังนั้น จึงอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมได้

2. บุคคลมิได้กลายเป็นอาชญากรเนื่องจากการละเมิดกฎหมาย แต่เป็นเพราะถูกตีตราว่าเป็น โดยผู้มีอำนาจหน้าที่ โดยอธิบายว่า ผู้บังคับใช้กฎหมายจะเลือกบังคับใช้กฎหมายกับคนบางประเภท อันได้แก่ ผู้ไม่มีอำนาจในสังคม แต่ไม่บังคับใช้กับคนอื่นประเภท ซึ่งได้แก่ ผู้ที่มีอำนาจ การมีอำนาจนี้จะสัมพันธ์กับเพศ เผ่าพันธุ์ ชนชั้นทางสังคม และอายุ หมายความว่า คนที่มีสถานภาพสูงหรือกลาง มักไม่ค่อยถูกตีตราว่าเป็นอาชญากร เพราะมีโอกาสมีหนทางดี ๆ และรู้สิทธิของตนตามกฎหมาย และสามารถต่อรองหาช่องว่างทางกฎหมายต่อผู้คดีได้ นอกจากนี้คนในชนชั้นกลางและชนชั้นสูงยังมีสัญลักษณ์ของชนชั้นอยู่ กล่าวคือ คนส่วนใหญ่จะเชื่อว่า บุคคลเหล่านี้ไม่น่าจะทำผิดกฎหมาย เพราะพวกเขามีงานทำ มีรายได้ พูดยาน่าเชื่อถือ มีความรู้ดี และได้รับการยอมรับนับถือจากคนทั่วไป ดังนั้น เมื่อกระทำผิดมักจะได้รับการพิพากษาตัดสินรอลงอาญาไว้ ไม่ต้องถูกต้องโทษจำคุก จึงไม่ผ่านกระบวนการถูกตราหน้าจากสังคม

3. เนื่องจากในสภาพที่เป็นจริง ทุกคนในสังคม (โดยเฉพาะกรณีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน) ทั้งปฏิบัติตามและเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคม ดังนั้น จึงไม่ควรมีการแบ่งคนออกเป็นอาชญากรและไม่ใช่อาชญากร

4. กระบวนการยุติธรรมถูกสร้างขึ้นบนแนวความคิด “เจตจำนงอิสระ” ซึ่งทำให้เกิดการยอมรับการประณามและการปฏิเสธผู้ที่กระทำผิดที่เป็นที่รับรู้ ลักษณะการทำงานของกระบวนการยุติธรรมมีลักษณะการตีตราผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

5. การตราหน้าเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการทำตัวแบบเดียวกับจินตภาพผู้เบี่ยงเบน และวัฒนธรรมรองในที่สุด และนำไปสู่การ “ปฏิเสธผู้ปฏิเสธ” กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากร ชีว ชีวโมย คนชั่วคนชั่วตระกูล ฯลฯ สังคมจะลดค่าของบุคคลเหล่านั้นลงให้มีสถานภาพต่ำกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไป ผลที่ตามมาคือจะทำให้บุคคลที่ถูกตราหน้ามีพฤติกรรมได้ตอบในทางลบ คือ ทำตัวเป็นแบบเดียวกับที่ถูกตราหน้า (จินตภาพผู้เบี่ยงเบน) หรือทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกโดยไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้

ทฤษฎีการตราหน้าไม่ได้เป็นการอธิบายถึงสาเหตุการกระทำผิดโดยตรง แต่เป็นการเสนอถึงสาเหตุการสืบเนื่องของการกระทำผิด โดยพยายามบอกว่าคำครหาต่าง ๆ นั้น เป็นการส่งเสริมให้พฤติกรรมซึ่งต้องการกำจัดให้หมดไปกลับมีเพิ่มขึ้น และกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการตราหน้า ดังนั้น กฎหมายอาญาจึงควรระบุเฉพาะความผิดที่แน่นอนและรุนแรง สำหรับการใช้กฎหมายอาญากับความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ จะเป็นการตีตราผู้กระทำผิดซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้ที่ถูกตีตราทำผิดซ้ำอีกแทนที่จะกลับตัวเป็นคนดี แนวความคิดนี้อาจเห็นได้ชัดในกรณีผู้ที่เคยต้องโทษแล้ว หรือเคยถูกควบคุมตัวมักถูกตราหน้าว่าเป็นขี้คุก และไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก ทำให้ต้องกลับมากระทำผิดอีก

ทฤษฎีการตราหน้าได้รับความสนใจมากพอสมควรตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้เกิดจากแนวคิดของนักทฤษฎีหลายคนด้วยกัน ทำให้มีความหลากหลายในเนื้อหาและยากต่อการเสนอ สำหรับในประเทศไทยแนวคิดนี้ยังไม่ได้ได้รับความสนใจกล่าวถึงมากนักทั้ง ๆ ที่โดยเนื้อหาของแนวคิดมีความสนใจควรค่าแก่การนำมาศึกษาค้นคว้าเพื่อนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์การกระทำผิดในประเทศได้บ้างไม่มากนัก

2.10 ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ (Self-concept Theory)

ตามทัศนะของ Rogers อัตมโนทัศน์เป็นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับ “ตน” ว่าตนเป็นใคร ควรทำอะไร และอยากเป็นเช่นไร อัตมโนทัศน์เป็นการสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งในความรู้สึกนึกคิดและบทบาทในชีวิต อัตมโนทัศน์ของบุคคลมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามวุฒิภาวะและประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้

และพฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ของบุคคล กล่าวได้ว่าอัตมโนทัศน์เป็นเสมือนผลผลิตจากการหล่อหลอมทางสังคม (อ้างถึงใน วราวุธ หิรัญศิริ, 2548, น. 9)

Rogers ได้แบ่งโครงสร้างของบุคลิกภาพไว้ 3 ประการ (อ้างถึงใน กาญจนา ภูยาธร, 2541, น. 14) ได้แก่

1. ประสบการณ์ บุคคลแต่ละคนมีชีวิตอยู่ในโลกของประสบการณ์ ซึ่งมีตนเองเป็นศูนย์กลาง โลกส่วนตัวของเขานี้ประกอบด้วยประสบการณ์ ซึ่งบุคคลจะรับรู้หรือไม่ก็ตาม แต่บุคคลผู้นั้นผู้เดียวที่รู้จักอย่างถ่องแท้ ผู้อื่นมีอาจล่วงรู้ได้อย่างสมบูรณ์ โลกแห่งประสบการณ์นี้ คือความจริงสำหรับบุคคลนั้น บุคคลมิได้มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อความจริงที่แท้จริง แต่เขาจะมีปฏิกิริยาต่อความจริงตามที่เขารับรู้

2. อัตมโนทัศน์ ด้วยอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของพ่อแม่และผู้ใกล้ชิด ซึ่งเป็นผู้ประเมินค่าพฤติกรรมของเด็ก ส่วนหนึ่งของประสบการณ์จะค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นเป็นอัตมโนทัศน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นหน่วยรวม (Gestalt) ที่มีระบบอันประกอบด้วย การรับรู้คุณลักษณะของสิ่งที่ เป็น “ตัวฉัน” และการรับรู้ความสัมพันธ์ที่ “ตัวฉัน” มีกับผู้อื่นและสิ่งอื่น รวมทั้งค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์เหล่านี้

3. ความสอดคล้องและไม่สอดคล้องระหว่างอัตมโนทัศน์และประสบการณ์ของตนเอง เมื่อประสบการณ์ซึ่งผ่านการรับรู้และถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์นั้น ตรงกันกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลจะมีการปรับตัวที่ดี มีวุฒิภาวะและมีประสิทธิภาพเต็มที่ (Fully Functioning) บุคคลจะยอมรับประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น โดยปราศจากความหวาดหวั่นหรือวิตกกังวล สามารถที่จะคิดอ่านได้ตรงตามความเป็นจริง ตรงกันข้ามหากอัตมโนทัศน์ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ บุคคลจะวิตกกังวล ความคิดอ่านของเขาจะถูกจำกัด ขาดความยืดหยุ่น และมีพฤติกรรมปกป้องตนเองด้วยวิธีการบางอย่าง กล่าวคือเพื่อปฏิเสธประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่ หรือบิดเบือนประสบการณ์เหล่านั้นให้สอดคล้องกับอัตมโนทัศน์หรือสิ่งที่คิดว่าเป็นตนเอง ทำให้ประสบการณ์ที่แท้จริงไม่ได้ถูกจัดรวมเข้าสู่โครงสร้างของ “ตน” สิ่งที่เกิดขึ้นจึงกลายเป็นความตึงเครียดทางจิต (Psychological tensions) เป็นภาวะของการปรับตัวที่ไม่ดี

นอกจากนี้ Rogers (อ้างถึงใน สิริพรรณ มิ่งวานิช, 2537, น. 42) ได้กล่าวไว้ว่า ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองนั้น จะมีทั้งลักษณะในแง่บวกและแง่ลบ ดังนี้

1. ลักษณะในแง่บวก บุคคลใดที่สามารถยอมรับตนเองได้ จะมีลักษณะที่สำคัญ คือ

1.1 บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ที่เกิดจากการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ ดังนั้น บุคคลที่มีความนึกคิดต่อตนเองในแง่บวก จะเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและยอมรับในข้อมูลด้านที่แตกต่างกันได้ในขณะที่เดียวกัน

1.2 การมีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองด้านบวก จะเอื้อต่อประสบการณ์ทางจิตใจของแต่ละบุคคล ให้สามารถประเมินตนเองในแง่ที่ดีได้ สามารถที่จะยอมรับตัวเองได้ว่า เราเป็นอย่างไร ในขณะเดียวกัน ก็สามารถให้การยอมรับบุคคลอื่นได้ด้วย

1.3 ผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่บวก จะตั้งเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม และมีความเป็นจริง มีเนื้อหาที่สามารถทำสำเร็จได้ ซึ่งความสำเร็จนั้นจะก่อให้เกิดความยกย่อง นับถือตนเอง

2. ลักษณะในแง่ลบ สามารถแบ่งคุณลักษณะดังกล่าวได้ ดังนี้

2.1 บุคคลนั้นจะมองตัวเองในลักษณะผิดปกติ ขาดความสมดุล ขาดซึ่งความรู้สึกมั่นคงและความเป็นเอกภาพในตัวเอง ถือเป็นสิ่งที่แสดงถึงการปรับตัวที่ไม่ดี

2.2 บุคคลจะมองตนเองในลักษณะตายตัว ไม่ยืดหยุ่น สาเหตุเนื่องจากการขาดความรัก การเลี้ยงดูที่เข้มงวด และจากการที่บุคคลนั้นได้สร้างภาพพจน์ของตนเองตามลักษณะที่เขานึกคิดและเห็นว่าถูกต้องสมควร

นอกจากนี้ Rogers (อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2549, น. 13-17) ยังได้กล่าวถึงทฤษฎีการมองตัวเองในแง่ลบหรือมองตัวเองไม่มีคุณค่า (Negative Self-concept) ซึ่งอธิบายไว้ว่า การที่เด็กและเยาวชนมีความคิดความรู้สึกต่อตนเองในแง่ลบว่าตนเองนั้นไม่มีคุณค่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้สึกเหล่านี้เป็นเพราะไม่มีใครรักเขา บุคคลใดที่ไม่มีคนรักจะรู้สึกว่าโลกนี้โหดร้ายไม่ยุติธรรม ไม่มีใครเป็นมิตรด้วย คนที่เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่ เพื่อน หรือบุคคลรอบข้างไม่ให้ความสนใจ เด็กและเยาวชนจึงไม่ให้ความสำคัญกับตัวเอง ไม่มีเป้าหมายในชีวิต คิดว่าตนเป็นคนที่ยังคงไม่ต้องการ ไม่มีประโยชน์กับผู้อื่น เวลาจะทำอะไรประพฤติดังไร จึงมองว่าตนเป็นคนที่ไม่มีความรักใคร่ห่วงใย ดังนั้น จึงทำสิ่งต่าง ๆ ตามใจโดยไม่คำนึงถึงผลของการกระทำที่พวกเขาได้ทำลงไป เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้คิดว่าแม้จะกระทำผิดไปก็ไม่มีความเสียหายกับการกระทำนั้น ไม่มีอะไรจะเสีย และรู้สึกว่าอยู่ตัวคนเดียวในสังคม จึงมีความคิดต่อต้านสังคม พวกเขากล้ากระทำผิดโดยไม่สนใจว่าใครจะเดือดร้อนกับการกระทำของเขา และยังเป็นการแก้แค้นสังคมที่ไม่สนใจตัวพวกเขาด้วย

เมื่อเด็กและเยาวชนรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง มองว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่ไม่มีใครรัก ไม่มีใครต้องการ ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับ บรรทัดฐานของสังคม สิ่งสำคัญที่ทำให้ความรู้สึกในแง่ลบเกิดขึ้นก็คือ การขาดความรัก ความ

เอาใจใส่จากครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด ทำให้ต้องหาสิ่งเติมเต็มและทดแทนสิ่งที่ขาดหายด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น แล้วหากครอบครัวและสังคมให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนแล้วย่อมต้องร่วมกันแก้ไขฟื้นฟูให้พวกเขาได้พัฒนาความเชื่อมั่นเชื่อถือตนเองและมีความรู้สึกต่อตนเอง อย่างเหมาะสม จะช่วยให้พวกเขาสามารถปรับเปลี่ยนการแสดงออกได้ตามความคาดหวังของสังคม

2.11 ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization Theory)

พรชัย ชันดี และคณะ กล่าวว่า ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบได้อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้ชุมชนมีลักษณะเป็นสังคมไร้ระเบียบว่าเกิดจากการเจริญเติบโตของบ้านเรือน ในแนวทางที่นำไปสู่การเป็นสังคมเมือง (Urbanization) และจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการดังนี้

1. การสูญเสียหรือลดน้อยลงของกลไกควบคุมทางสังคม เนื่องจากมีประชาชนอพยพมาอยู่ในชุมชนมากขึ้น ทำให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนไม่ค่อยรู้จักกัน สภาพสังคมจะมีลักษณะต่างคนต่างอยู่และไม่ยุ่งเกี่ยวกัน ในที่สุดนำไปสู่ความอ่อนแอของกลไกการควบคุมของชุมชนนั้น

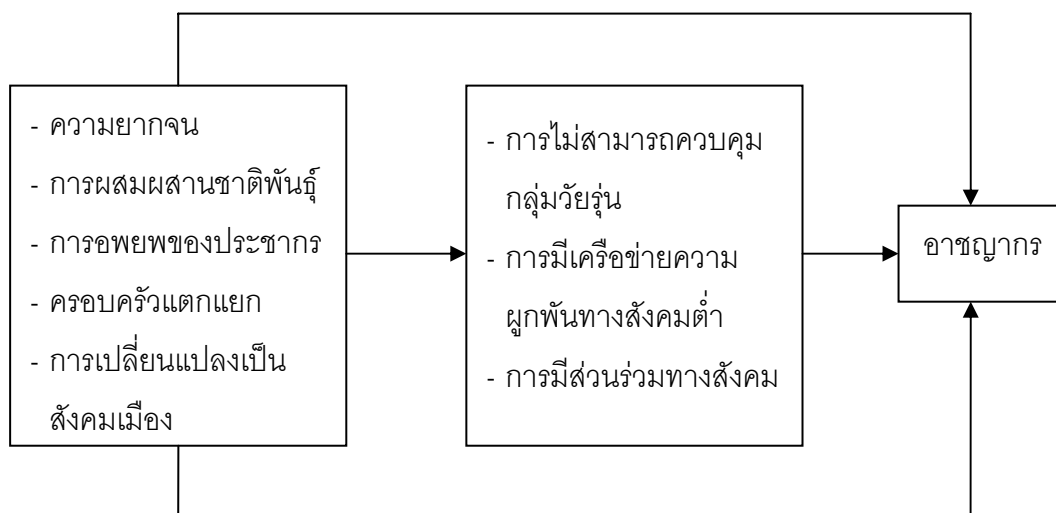
2. การถ่ายทอดวัฒนธรรม ในแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรมซึ่งสืบทอดเป็นเวลานาน เมื่อมีชนกลุ่มใหม่มาอาศัยอยู่ก็จะรับเอาวัฒนธรรมที่มีอยู่เหล่านี้ และถ่ายทอดให้แก่ประชาชนที่เข้ามาอยู่อาศัยใหม่สืบทอดต่อไป

3. ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม สิ่งที่ผู้อพยพมาอยู่ใหม่นำติดตัวเข้ามาด้วยก็คือ ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งอาจจะแตกต่างจากค่านิยมหรือวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมในชุมชน ดังนั้น จึงนำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. ความยากจน เนื่องจากผู้อพยพมาอยู่ในชุมชนมักจะเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ใหม่ หรือคนในชนบทที่อพยพเข้ามาหาอาชีพใหม่ในเขตเมืองใหญ่ บุคคลเหล่านี้จะมีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ

ชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้ จะเป็นชุมชนที่มีกลไกการควบคุมทางสังคมที่ต่ำ Sampson และ Groves ได้นำเสนอว่าชุมชนที่เป็นสังคมไร้ระเบียบ นอกจากจะมีลักษณะ 4 ประการข้างต้นแล้ว ยังมีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนอีก 3 ประการ คือ ความไม่สามารถในการควบคุมดูแลกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบมั่วสุมกัน การมีเครือข่ายความสัมพันธ์ในชุมชนน้อยมาก และอัตราการร่วมมือในองค์กรส่วนท้องถิ่นของประชากรในชุมชนต่ำมาก ทั้งนี้ Sampson และ Groves ได้สร้างรูปแบบอธิบายสาเหตุพฤติกรรมของอาชญากรรม ดังนี้

ภาพที่ 2.3
รูปแบบพฤติกรรมอาชญากรรมของชุมชนที่มีลักษณะ
เป็นสภาพสังคมไร้ระเบียบ

ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบเป็นการศึกษาการกระทำผิดแบบนิเวศวิทยา ซึ่งให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมว่าเป็นสาเหตุสำคัญในการทำให้เกิดการกระทำผิดขึ้นในชุมชนโดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ เช่น เกิดอัตราการว่างงาน ครอบครัวแตกแยก บุคคลในสังคมมีความผูกพันต่ำ เกิดความอ่อนแอในการควบคุมคนในสังคม ทำให้มีการก่ออาชญากรรมขึ้น

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงในลักษณะความผิด เกี่ยวกับชีวิตและร่างกายของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนหญิงบ้านปรานี

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายไว้ดังนี้

ความผิดเกี่ยวกับชีวิต

มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปี ถึงยี่สิบปี

มาตรา 289 ผู้ใด

1. ฆ่าบุพการี
2. ฆ่าเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว
3. ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว
4. ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
5. ฆ่าผู้อื่นโดยทรมาน หรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย
6. ฆ่าผู้อื่นโดยตระเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำผิดอย่างอื่น หรือ
7. ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์ อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดขึ้นเพื่อปกปิดความผิดของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้กระทำไว้ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 290 ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี

มาตรา 291 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 292 ผู้ใดกระทำด้วยการปฏิบัติอันทารุณ หรือด้วยปัจจัยคล้ายคลึงกันแก่บุคคลซึ่งต้องพึ่งตนในการดำรงชีพหรือในการอื่นใด เพื่อให้บุคคลนั้นฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้น หรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา 293 ผู้ใดช่วยเหลือผู้เยาว์เด็กอายุไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสาระสำคัญอย่างไร หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนได้ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้น หรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 294 ผู้ใดเข้าร่วมในการซุลมุนต่อสู้อย่างผิดกฎหมายระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นไม่ถึงแก่ความตายโดยการกระทำในการซุลมุนต่อสู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดต่อร่างกาย

มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้ที่กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 296 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้น มีลักษณะประการหนึ่งดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี

อันตรายสาหัสนั้น คือ

1. ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะ
2. เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
3. เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด
4. หน้าที่เสียโฉมอย่างติดตัว
5. แผลลึก
6. จิตพิการอย่างติดตัว
7. ทุพพลภาพ หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
8. ทุพพลภาพ หรือเจ็บป่วยด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่าสี่สิบวัน หรือจน

ประกอบกรณียกตามปกติไม่ได้เกินกว่าสี่สิบวัน

มาตรา 298 ผู้ใดกระทำความผิดมาตรา 297 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

มาตรา 299 ผู้ใดเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำในการชุมนุมต่อสู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุมนุมต่อสู้นั้นหรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา 300 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 391 ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิด อันตรายแก่ กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2 การทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่น

การทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่นเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของพฤติกรรม ก้าวร้าวรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสะเทือนขวัญและความไม่มั่นคงทางจิตใจแก่บุคคลทั่วไป ตลอดจน มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ โดย Andrew (อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ ลังการพันธ์, 2546, น. 20) กล่าวว่า การฆ่าทั้งการฆ่าตัวตายและฆ่าผู้อื่นเป็นพฤติกรรมก้าวร้าว ประเภทเดียวกัน โดยเป็นการแสดงปฏิกิริยาของมนุษย์ที่มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน คือ เพื่อตอบโต้ ความคับข้องใจต่อแรงบีบคั้น แต่ต่างกันที่เป้าหมาย คือ การฆ่าตัวตายมีเป้าหมายที่ตนเอง ส่วน การฆ่าผู้อื่นมีเป้าหมายที่บุคคลอื่น ซึ่งความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับแรงบีบจากภายนอก หากบุคคลถูก เรียกร้องหรือถูกคาดหวังจากผู้อื่นและไม่สามารถประนีประนอมกับความต้องการของตนได้ก็จะ แสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น โดยการฆ่าผู้อื่นซึ่งตรงกันข้ามกับกรณีการฆ่าตัวตาย

สุวิทนา อารีพรรค (อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ ลังการพันธ์, 2546, น. 20) กล่าวว่า การทำร้ายผู้อื่นและฆ่าผู้อื่น (Assaultive and Homicidal Behavior) เป็นการก่อพฤติกรรมรุนแรง ต่อผู้อื่นทำให้บาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางตั้งแต่การขบถโดยขาดความ ระมัดระวังจนกระทั่งถึงปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา และฆ่าคนตายโดยไม่ เจตนาหรือเจตนา ซึ่งการเกิดพฤติกรรมเหล่านี้ยากที่จะคาดคะเนได้ แม้ว่าจะมีปัจจัยบางอย่างซึ่ง อาจบอกลักษณะของคนที่ก่อพฤติกรรมรุนแรงก็ตาม นอกจากนี้ยังกล่าวว่าการทำร้ายผู้อื่น เกิดขึ้นโดยบุคคลตั้งแต่สองคนได้เกิดความขัดแย้ง แล้วใช้วิธีการตัดสินใจด้วยการชกต่อย อาวุธ ประเภทไม้ มีด ปืน ฯลฯ ทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต จนกระทั่งได้ถูกดำเนินการตาม กระบวนการยุติธรรมพิจารณาคดีฐานกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

จะเห็นได้ว่า การทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่นมีความหมายที่ซ้อนกันอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากการฆ่าผู้อื่นเป็นการทำร้ายร่างกายที่รุนแรงที่สุดและมีบทลงโทษหนักที่สุดในคดีอาญา โดยทางกฎหมายถือเป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความชัดเจน ในความหมายของความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จึงขอกล่าวในรายละเอียด ดังนี้

การทำร้าย

เป็นการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. การทำมิชอบต่อกาย ทั้งนี้โดยจะเกิดการเจ็บปวดหรือไม่ไม่สำคัญ การตัด ผมหรือหนวดของผู้อื่นโดยมิชอบจึงเป็นการทำร้าย

2. การทำให้เสียสุขภาพอนามัย กล่าวคือ การก่อหรือเร่งสภาวะอันผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ แม้จะเป็นเพียงชั่วคราว เช่น ทำให้หมดสติหรือมีเมาก็อยู่ในความหมายของการทำร้าย นอกจากนี้การนำเชื้อโรคมาสู่ผู้อื่นก็เป็นการทำร้ายเช่นกัน

การทำร้ายร่างกาย

เป็นกรณีที่ผู้กระทำประสงค์หรือเล็งเห็นผลเพียงให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของผู้ถูกกระทำเท่านั้น เช่น ชก ตะ แทะ ผลัก ให้อินยาพิษ ใช้ไฟฟ้าดูด บอกข่าวร้ายให้ตกใจ โดยผลที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากการทำร้าย เช่น มีอาการจิตฟั่นเฟือน หวาดผวา ฟันหัก โลหิตไหล ซึ่งพิจารณาจากลักษณะการกระทำ อาวุธที่ใช้ ลักษณะบาดแผลที่ได้รับ ตลอดจนพฤติการณ์แวดล้อม

นอกจากนี้ทางกฎหมายยังได้เน้นองค์ประกอบเจตนาเป็นสำคัญ โดยหากมีเจตนาทำร้ายผู้อื่นแล้วลงมือทำร้าย หากบุคคลนั้นถึงแก่ความตายถือเป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิต แต่ถ้าไม่ตายถือเป็นความผิดต่อร่างกาย ดังนั้น ในกรณีที่บุคคลได้ทำร้ายผู้อื่นถึงตาย บุคคลนั้นจะมีความผิดฐานฆ่าคนตาย หากไม่ตายถือเป็นความผิดพยายามฆ่า

การชุลมุนต่อสู้เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัส

เป็นการเข้าร่วมชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ รับอันตรายสาหัสโดยกระทำในการชุลมุนต่อสู้ ตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลและถือผลโดยตรงตามทฤษฎีเงื่อนไข

การพยายามฆ่า

เป็นการทำร้ายผู้อื่น ซึ่งผู้ถูกกระทำไม่ถึงแก่ความตาย สมดังเจตนาของผู้กระทำ และถึงแม้ผู้ถูกกระทำจะถึงแก่ความตายก็ต้องด้วยเหตุอื่นแทรกแซง ภายหลังที่มีการกระทำก่อนที่ผู้ถูกกระทำจะถึงแก่ความตายโดยมิใช่เหตุอันควรคาดหมายได้

การฆ่าคนตายโดยเจตนา

เป็นการทำให้ตายโดยความตายของผู้ถูกกระทำจะต้องเป็นผลอันเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ทั้งนี้การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาต้องมีครบ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีการฆ่า คำว่าฆ่ามีความหมายถึง การทำให้ตาย ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือฆ่าเสมอไป อาจเป็นวิธีการอย่างอื่นก็ได้ เช่น อุดปากอุดจมูกไม่ให้หายใจได้จนตายหรือจับมัดนอนลงแล้วกระแทบคอจนตาย เป็นต้น
2. ผู้ถูกฆ่าเป็นผู้อื่น คำว่าผู้อื่นหมายถึง บุคคลธรรมดาและต้องเป็นบุคคลอื่น ไม่ใช่ตัวผู้กระทำ การฆ่าตนเองไม่ผิดตามนี้

3. มีเจตนาฆ่า ซึ่งถือเอาความสำคัญในการกระทำเป็นเรื่องสำคัญและในขณะเดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

การฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา

เป็นการทำร้ายผู้อื่นที่ผลของการทำร้ายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย ทั้งนี้การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาต้องมครบ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การทำร้ายผู้อื่นโดยรวมถึงการประทุษร้ายแก่กายและจิตใจของบุคคลโดยตรงหรือทางอ้อม
2. จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย โดยความตายเป็นผลโดยตรงจากการทำร้าย

3. มีเจตนาทำร้ายมิได้มีเจตนาฆ่า ซึ่งผู้กระทำร้ายมีเจตนาเพียงแต่จะทำร้ายแต่ไม่ถึงกับเจตนาที่จะฆ่าเขาให้ตาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นการกระทำต่อร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ซึ่งอาจเป็นการซุ่มโจมตีผู้เป็นเหตุให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัส หรือการทำร้ายร่างกายที่รุนแรงทั้งเจตนาหรือไม่เจตนา โดยหากกระทำจนกระทั่งถึงตายถือว่าการฆ่าผู้อื่น หากไม่ตายถือว่าการพยายามฆ่า ทั้งนี้ทางกฎหมายมีการระวางโทษแตกต่างกันไป ขึ้นกับหลายองค์ประกอบ

ลักษณะของการทำร้ายร่างกายและฆ่าผู้อื่น

จะเห็นได้ว่าการทำร้ายร่างกายที่รุนแรงทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา นำไปสู่การฆ่าได้ทั้งสิ้น ซึ่งการฆ่าเป็นการฆาตกรรม (Murder) ที่มีลักษณะดังนี้

1. ฆาตกรรมโดยบุคคลใกล้ชิด (warm-blood murder) เป็นการกระทำของฆาตกรที่มีความสนิทสนมกับผู้ถูกกระทำ เช่น เพื่อน คนรัก สามี ภรรยา เพราะบุคคลเหล่านี้ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตมาก และยังเป็นแหล่งก่อให้เกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้งในใจและเจ็บปวดใจมากที่สุด ดังนั้น จึงมีโอกาสน้อยที่เราระจะถูกฆ่าโดยคนแปลกหน้า ซึ่งไม่ได้มีความรู้สึกหรือก่อให้เกิดอารมณ์ (ยกเว้นนักฆ่าอาชีพ)

2. ยั่วให้ทำฆาตกรรม (victim precipitated homicide) พบว่าอย่างน้อย 1 ใน 4 ของการฆาตกรรมผู้ถูกกระทำได้ทำการต่อสู้กับฆาตกร ซึ่ง Wolfgang กล่าวว่าเป็นการกระทำที่ผู้ถูกกระทำกระตุ้นให้เกิดการฆาตกรรม (victim precipitated homicide) เช่น สามีตีภรรยาในครัว ภรรยาจึงเตือนว่าหากไม่หยุดจะแทงด้วยมีด สามีได้ยินจึงตีอีกและในที่สุดภรรยาก็แทงสามีตาย ด้วยสาเหตุที่สามียั่วให้โกรธและฆ่า ทั้งนี้ Wolfgang ได้สรุปไว้ว่า การกระทำดังกล่าวเป็นกลไกทางจิตแบบหนึ่ง ที่ส่วนลึกมีความต้องการฆ่าตัวเองอีกทั้ง Luckenbill ยังได้

กล่าวอีกว่า การยั่วให้โกรธของผู้ตายขึ้นกับเหตุผลและรูปแบบการคิดของฆาตกรด้วยหรือบางครั้งก็อาจจะถูกยุจากคนรอบข้างได้

3. เมื่อพบโลกใหม่ (an adjunct suicide) เป็นการฆ่าบุคคลอื่นแล้วทำการฆ่าตัวเองให้ตายตามไป พบร้อยละ 4 และ 5 ของฆาตกรรมในอเมริกาและอังกฤษตามลำดับ ซึ่งนักสังคมวิทยาได้กล่าวว่าฆาตกรที่กระทำแบบนี้ว่าเป็นบุคคลปกติเพราะว่าหลังจากฆ่าคนที่รักแล้วเกิดความสงสาร (remorse) เหมือนกับบุคคลทั่วไป ซึ่งแตกต่างกับจิตแพทย์และนักจิตวิทยาคลินิกที่วินิจฉัยว่าเป็นโรคจิต (Psychotic Disorder) เพราะว่าไม่ได้แสดงความเสียใจ แต่มีความรู้สึกพอใจ และชื่นชมกับผู้ถูกกระทำที่จะได้ไปอยู่โลกใหม่ ดังนั้น จึงฆ่าตัวตายตามเพื่อบรรลุมุ่งหมายดังกล่าว (เสาวลักษณ์ ลังการ์พินธ์, 2546)

2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

2.1 บทบาทของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือหน่วยงานที่เป็นกลไกสำคัญของระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวในอันที่จะพิทักษ์คุ้มครอง บำบัด ฟื้นฟู ดังจะเห็นได้จากบัญญัติในมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ฯ

ให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (วิชา มหาคุณ, 2543, น. 51-52)

(1) สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดและของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล ซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวง เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาล

(2) สอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล

(3) ควบคุมเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาคดี หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

(4) ส่งเคราะห์และบำบัดแก้ไขในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย

(5) จัดให้มีการตรวจรักษาและพยาบาลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการสอบสวน หรือพิจารณาคดี หรือในระหว่างการควบคุมตัวในสถานพินิจ

(6) จัดการศึกษา ฝึกและอบรมดูแลและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน

(7) สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวในคดีครอบครัว รวมทั้งจัดให้แพทย์ หรือจิตแพทย์ตรวจร่างกาย สุขภาพ หรือจิตใจของคู่ความในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 112

(8) ประมวลและรายงานข้อเท็จจริง รวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลในคดีครอบครัว

(9) ศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดโดยทั่ว ๆ ไป จัดทำสถิติการกระทำความผิดดังกล่าวของเด็กและเยาวชน และเผยแพร่วิธีป้องกันหรือทำให้ลดน้อยลง ซึ่งการกระทำความผิดนั้น

(10) ดำเนินการอื่นตามคำสั่งศาลหรือตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

จากบทบัญญัติในมาตรา 34 นี้ จะเห็นได้ว่า บทบาทภาระหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มิใช่เป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดแต่อย่างเดียว และมีใช้ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว คือหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ตลอดจนคุ้มครองสิทธิทรัพย์สิน และส่งเสริมสวัสดิภาพของผู้เยาว์ในคดีครอบครัวอีกด้วย นอกจากนี้แนวโน้มยังก้าวไกลไปถึงการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กติดยาเสพติด เด็กถูกทารุณกรรม เด็กถูกละเมิดทางเพศ เป็นต้น

ส่วนผู้อำนวยการสถานพินิจ กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน คือ ในระหว่างที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้เด็กหรือเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญ อย่างน้อยให้พออ่านออกเขียนได้ ฝึกอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือให้ปฏิบัติการงานอื่นใด เพื่อมิให้มีเวลาว่าง โดยไม่จำเป็นให้เหมาะสมกับจิตใจและสุขภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น

(2) ออกกฎข้อบังคับระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในความควบคุม

(3) ลงทัณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ แก่เด็กและเยาวชนที่ละเมิดกฎหมาย ประพฤติชั่วหรือกระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) ส่งเด็กหรือเยาวชน ซึ่งมีความประพฤติเลวชด อันจะเป็นภัยต่อเด็กหรือเยาวชนอื่นไปกักไว้ในสถานที่ที่จัดไว้เฉพาะ หรือเรือนจำโดยได้รับอนุญาตจากศาลก่อน เว้นแต่กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งจะส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังเรือนจำก่อน แล้วรายงานให้ศาลทราบโดยเร็ว

(5) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชน ออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(6) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจ ตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชน และครอบครัวจังหวัด หรือ ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบแล้ว

ปรัชญาการทำงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในปัจจุบันจึงเป็นการทำให้เด็กและเยาวชนเข้าใจความหมายของความเป็นมนุษย์ โดยจัดระบบการสอนทำให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์ชีวิต ซึ่งทำให้เขารู้จักวิถีชีวิตที่ดีในการอยู่ในสังคม รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น รู้จักมารยาทในการเข้าสังคม สอนให้รู้จักแยกแยะว่า ถ้าเขายังแก้ปัญหาด้วยความก้าวร้าวรุนแรง เขาจะอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมไม่ได้ และอาจถูกจำกัดเสรีภาพ นอกจากนี้ยังสอนให้เด็กและเยาวชนรู้และตระหนักว่าในโลกนี้ยังมีคนที่รักและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเขาอีกเป็นจำนวนมาก การอยู่รอดในสังคมไม่ได้หมายถึง การเอาตัวรอดเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องประกอบไปด้วยจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละรู้จักความหมายของคำว่า “ครอบครัว” เด็กและเยาวชนบางคนไม่เคยมีครอบครัว บางคนไม่เคยเห็นพ่อแม่เนื่องจากต้องออกมาจากบ้านตั้งแต่ยังเล็ก เพราะถูกพวกมิจฉาชีพลักพาตัวหรือล่อหลอกมา จึงต้องสร้างความรู้สึกของความ เป็นครอบครัวให้เกิดขึ้นในสถานพินิจ โดยเด็กและเยาวชนจะเรียกพ่อบ้านของสถานพินิจว่า “พ่อ” และเรียกแม่ บ้านว่า “แม่” เหตุที่ต้องจัดระบบการศึกษาดังกล่าว เนื่องจากเด็กและเยาวชนบางคนไม่เคยผ่านระบบโรงเรียนมาเลย ดังนั้น เมื่อมาอยู่ในสถานพินิจจึงอ่านหนังสือไม่ออก จึงเป็นหน้าที่ของสถานพินิจที่จะทำให้เขารู้จักสัจธรรมของชีวิต จากผลของการอ่านออกเขียนได้ ด้วยการจัดระบบการเรียนรู้ใหม่ และเติมสิ่งที่ขาดหายไปตลอดชีวิตให้พวกเขา อันได้แก่ ความประทับใจในการได้รับความช่วยเหลือ การมีเพื่อนและครู ทั้งนี้จากการประเมินผลแล้ว พบว่าตามระบบเดิมที่เป็น การฝึกอบรมให้มีอาชีพเพียงอย่างเดียวประสบความล้มเหลว เพราะเด็กและเยาวชนไม่ได้นำสิ่งที่สอนให้มีอาชีพไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 ประวัติความเป็นมาของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปรานี

สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้จัดตั้งขึ้นมาพร้อมกับที่มิ การเปิดดำเนินการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2495 โดยเป็นหน่วยงานหนึ่งในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ในขณะนั้นได้เปิดทำ การชั่วคราวที่แขวงพระนครใต้เดิม ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ขึ้น ซึ่งเป็นที่ทำการชั่วคราว ของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางด้วย ชั้นบนเป็นที่ทำการของอัยการ ส่วนด้านล่างได้ดัดแปลงเป็น

สถานที่ควบคุมเด็กและเยาวชน ต่อมาเมื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนย้ายไป สถานควบคุมเด็กและเยาวชน หรือเรียกใหม่ว่า สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงได้ย้ายไปเข้าบ้านที่ซอยกล้วยน้ำไทในปี พ.ศ. 2498 และในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2500 ได้ย้ายมาอยู่ที่ถนนมหาราช แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร แต่เดิมนั้นอาคารด้านหน้าของสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี เป็นสถานที่ทำการของสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา ซึ่งต่อมาสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาได้ย้ายไปในปี พ.ศ. 2521 ทำให้อาคารด้านหน้ากลายเป็นส่วนหนึ่งของบ้านปรานีด้วย ภายหลังสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่ และเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้ย้ายที่ทำการมาที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2.3 การบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนหญิงในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

จากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานและเยาวชนแห่งชาติ, 2535, น. 1-17) ข้อ 37 ได้กล่าวว่า เด็กทุกคนที่ถูกไล่ออกจากสิทธิเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม และด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ และคำนึงถึงความต้องการของบุคคลวัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กทุกคนที่ถูกไล่ออกจากสิทธิเสรีภาพจะต้องแยกห่างจากผู้ใหญ่และตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ (กฎ ญ กรุงปักกิ่ง) (Department of Public Information United Nation, 1982, pp. 10-12) ได้กำหนดไว้ว่า “ให้แยกเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากผู้กระทำผิดผู้ใหญ่ และให้แยกเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระหว่างรอการพิจารณาคดีออกจากเด็กและเยาวชนที่ผ่านการพิจารณาพิพากษาคดีเสีย” ด้วยเหตุนี้จึงมีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ดังนี้ (วิชา มหาคุณ, อ้างถึงใน รัฐธรรมนูญ อุเทนสุด, 2542, น. 25)

1. เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน การดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จะต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่ บุคลิกลักษณะ สุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเสมอ นอกเหนือไปจากลักษณะการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนโดยการบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ให้กลับตัวเป็นคนดีมากกว่าการลงโทษ

2. เพื่อให้มีวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม และในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ก็มุ่งที่จะแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล โดยวิธีการที่เห็นว่าสามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย

ดังนั้น การดำเนินงานโดยทั่วไปของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีจึงเป็นในการบำบัดแก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนหญิง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนให้แก้ไข พฤติกรรม และพัฒนาจิตใจ โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษ รวมไปถึงการให้ความยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน โดยพิจารณาให้เข้าใจถึงสาเหตุของการกระทำผิด บุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการอบรมแก้ไข ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก

ในทางปฏิบัติ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ไม่ได้มีการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนหญิงที่กระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายโดยเฉพาะ เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการควบคุมดูแลไม่ได้มีนิสัยเป็นอาชญากร ประกอบกับบุคลากรไม่เพียงพอ จึงได้มีการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนหญิงนี้ตามโปรแกรมพื้นฐานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนหญิงที่กระทำผิดฐานอื่น ๆ

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้ทำการฝึกและอบรมวิชาสามัญและวิชาชีพ โดยเปิดเป็นโรงเรียนชื่อโรงเรียนผู้ใหญ่เทพปรานี มีการจัดให้เรียน 3 ด้านดังนี้

1. ด้านวิชาสามัญ ใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีได้แบ่งระดับการเรียนการสอนออกเป็น 3 หลักสูตร เหมือนการศึกษาในระบบปกติ ประกอบไปด้วย

1.1 ระดับชั้นประถมศึกษา แบ่งเป็น 4 ห้องดังต่อไปนี้

- ห้องพื้นฐาน (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษา) สำหรับเยาวชนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เลย โดยการหัดเขียน หัดอ่านภาษาไทย ตั้งแต่แรก

- ห้องพื้นฐาน 1/1 (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4)
- ห้องพื้นฐาน 1/2 (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 5)
- ห้องพื้นฐาน 2/1 (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

โดยใช้ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรประมาณ 1 ปี 6 เดือน-2 ปี เมื่อเด็กสอบผ่านก็จะได้รับใบประกาศนียบัตรเทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษา เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วสมัครใจที่จะเรียนสายวิชาชีพควบคู่ไปกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ โดยจะมีการเรียนการสอนในช่วงบ่ายเท่านั้นวันละ 3 ชั่วโมง ทุกวัน ใช้ระยะเวลาเรียนประมาณ 2 ปี

1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรเรียนด้วยตนเอง ของการศึกษา
นอกโรงเรียน ซึ่งจะไม่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่จะมีหนังสือในแต่ละวิชา เพื่อให้เด็กและ
เยาวชนศึกษาด้วยตนเอง เมื่อถึงวันสอบจะนำเยาวชนไปสอบที่โรงเรียนผู้ใหญ่มาการุณ อยู่ใน
สถานฝึกและอบรมบ้านกรุณา โดยใช้ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร 2 ปี

2. ด้านวิชาชีพ สำหรับเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน
ต้องเลือกเรียนวิชาชีพ ใช้เวลาเรียนแต่ละหลักสูตรประมาณ 6 เดือน ได้เปิดสอนวิชาชีพต่าง ๆ ดังนี้

2.1 วิชาดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นหลักสูตรที่สอนให้เยาวชนสามารถประดิษฐ์
ดอกไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น มะลิ กุหลาบ ทานตะวัน กล้วยไม้ ผีน ฯลฯ รวมทั้งการคัดเลือกวัสดุในการ
ทำการประกอบดอกไม้เป็นช่อ การจัดแจกันดอกไม้ โดยจะฝึกตั้งแต่การทำกลีบดอกไม้ กลีบใบ
จนกระทั่งสำเร็จเป็นชิ้นงาน

2.2 วิชาศิลปหัตถกรรม (1) เป็นหลักสูตรการสอนเยาวชนให้ปั้น ลงสี
ตกแต่งดินเพื่อทำของชำร่วยแบบต่าง ๆ

2.3 วิชาศิลปหัตถกรรม (2) เป็นหลักสูตรสอนเยาวชนให้วาดรูป แผ่นท์
และสกรีนรูปต่าง ๆ รวมทั้งประดิษฐ์ของชำร่วยชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้ในงานมงคล การสานตะกร้าจาก
วัสดุต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หวาย ไม้ไผ่ และรับจ้างทำงานจากหน่วยงานภายนอก

2.4 วิชาโภชนาการ อาหาร และขนม สอนการประกอบอาหารคาวและ
อาหารหวานชนิดต่าง ๆ โดยจะนำอาหารที่ประกอบจำหน่ายร้านสหกรณ์ของบ้านปรานี และ
จำหน่ายแก่เด็กบ้านปรานี และรับทำอาหารจากหน่วยงานในศาลเยาวชนและครอบครัว และ
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

2.5 วิชาดนตรีไทยและนาฏศิลป์ จัดสอนใน 2 หลักสูตร ประกอบด้วยวิชา
ดนตรีไทย และนาฏศิลป์สลับเปลี่ยนกันไปอย่างละครภาคการศึกษา สอนให้สามารถรำเพลงไทยชุด
ต่าง ๆ ได้ เช่น เชื้อ ระเบียบวาทย์ รำกระบี่กระบอง และจัดให้มีการออกแสดงตามงานต่าง ๆ ด้วย ใน
ส่วนของดนตรีไทย สอนให้สามารถอ่านโน้ตดนตรีและเล่นเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ได้ เช่น ระนาด
เอก ระนาดทุ้ม ขิม จะเข้ ส้องวง

2.6 วิชาพิมพ์ดีด มีพิมพ์ดีดภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และพิมพ์ดีดไฟฟ้า
สอนทั้งการพิมพ์รายงานแบบต่าง ๆ พิมพ์แบบฟอร์มต่าง ๆ ด้วย

2.7 วิชาชีพการอุตสาหกรรม เป็นหลักสูตรสอนตัดเย็บและสร้างแบบการ
ตัดเย็บกระเป๋าน้ำแบบต่าง ๆ

หากเยาวชนสามารถเรียนจบและสามารถสอบผ่านตามหลักสูตรก็จะได้รับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพนั้น ๆ

3. ด้านจริยศึกษา นับเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการอบรมและขัดเกลานิสัย และจิตใจของเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีเจ้าหน้าที่จากพุทธสมาคมเป็นผู้อบรมสั่งสอนเดือนละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

นอกจากนั้นทางสถานฝึกอบรม ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างและฟื้นฟูสภาพจิตใจ โดยใช้สื่อความบันเทิง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดบริการขึ้นนั้น ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านแนวคิด เงินทุน และการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ โครงการเทศกาลในวันสำคัญต่าง ๆ ทักษะศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ โครงการแนะแนวอาชีพ แนะนำการศึกษา ค่ายผู้นำเยาวชน โครงการป้องกันยาเสพติด ฯลฯ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิง ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี” ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงแล้วพบว่ามีดังนี้

จารุวรรณ ศรีเมืองวัฒนา (อ้างถึงใน นาทยา บัวลอย, 2543, น. 82) ได้ทำการศึกษาสาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง ผลการศึกษา พบว่าสาเหตุเกิดจากการบันดาลโทสะ การถูกข่มเหง รังแก ดูหมิ่น เหยียดหยาม คับแค้นใจ ทะเลาะวิวาท ต่อสู้กัน ปองกันตนเอง ถูกยั่วเย้าจากเหยื่อ อาวุธที่ใช้ส่วนใหญ่คือ อาวุธปืนและมีด

กีก้อง ดิษฐ์วัฒน์ ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดีทำร้ายร่างกายของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2545 ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 15-16 ปี อายุขณะกระทำผิด 15-16 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ เป็นโสด ไม่ได้ประกอบอาชีพ และไม่มีรายได้ มีพี่น้อง 3-4 คน ไม่เคยกระทำความผิดในคดีอื่น ๆ มาก่อน ถูกศาลตัดสินให้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 7-12 เดือน ไม่เคยกระทำความผิดในคดีอื่น ๆ มาก่อน ถูกศาลตัดสินให้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 7-12 เดือน มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน สัมพันธภาพในครอบครัวรักใคร่กลมเกลียวกันดี ไม่เคยเสพสารเสพติด และเข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นครั้งแรก

2. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเช่าและอยู่ในชุมชนแออัด มีกลุ่มเพื่อนที่เคยกระทำความผิดในคดีทำร้ายร่างกาย มีการพบปะกับกลุ่มเพื่อนบ่อย ๆ กลุ่มตัวอย่างมีอุปนิสัยส่วนตัวไม่คิดที่จะวางแผนสำหรับอนาคต ชอบทำงานที่ง่ายและไม่ยากเกินไปกำลัง ชอบทำอะไรแบบเสี่ยง ๆ และตื่นเต้น ชอบการเคลื่อนไหว ชอบใช้กำลังกาย และมีกำลังในการทำกิจกรรมมากกว่าผู้อื่น รู้สึกเฉย ๆ เมื่อผู้อื่นมีปัญหาหรือความทุกข์

3. ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบความรวดเร็ว ว่องไว ชอบการเป็นหัวหน้า เป็นคนค่อนข้างเงียบ พูดน้อย รู้สึกอายเมื่อต้องเข้าสังคม มีอารมณ์ดี เป็นคนใจเย็นไม่เจ้าอารมณ์ เวลาโมโห หรือโกรธจะเก็บอารมณ์ไว้ในใจและไม่แสดงออก ไม่เคยมีอคติกับบุคคลรอบข้าง และสามารถควบคุมอารมณ์ความอดทนอดกลั้นได้ปานกลาง

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดในคดีทำร้ายร่างกาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีนิสัยก้าวร้าว ขาดการยับยั้งชั่งใจ ชอบแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่รุนแรง เป็นเรื่องของศักดิ์ศรีของผู้ชายที่ยอมกันไม่ได้ เกิดจากความโกรธหรือบันดาลโทสะ และอยู่ในอาการเมินเมาขาดสติ เนื่องจากเห็นเพื่อนถูกทำร้ายจึงเข้าไปช่วยหรือเหตุการณ์บังคับ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งหน้า และกลุ่มเพื่อนชักชวนให้กระทำความผิด

วรพร นรเศรษฐวิวัฒน์ ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน สัมพันธภาพระหว่างเด็กและเยาวชนที่มีต่อครอบครัว และครอบครัวที่มีต่อเด็กและเยาวชน รวมถึงรูปแบบสัมพันธภาพในครอบครัวที่เด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัวพึงประสงค์ โดยการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างเข้ารับการฝึกอบรม ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มประชากร และเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะลาออกหรือจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา สาเหตุการกระทำความผิดเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่คิดว่าปัญหาครอบครัวเป็นสาเหตุ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็คิดเช่นเดียวกัน แม้ในบางครอบครัวที่รับรู้และยอมรับว่าครอบครัวของตนมีปัญหาแต่ก็คิดว่าไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด บิดามารดาหรือผู้ปกครองมองว่าตนเองเป็นสาเหตุได้เช่นกัน เนื่องจากการให้แรงเสริมทางบวกที่มากเกินไป เช่น การตามใจ การให้อิสระ เป็นต้น แต่ไม่ใช่ความบกพร่องในการทำหน้าที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของตนเอง ในขณะที่เด็กและเยาวชนยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง ไม่กล่าวโทษสมาชิกคนอื่นใน

ครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กพบเจอสภาพที่เป็นปัญหภายในครอบครัวทุกวัน จนเกิดความรู้สึกชินชา และคิดว่าเป็นเรื่องปกติในครอบครัว

Arneklev, Bruce et. al. (อ้างถึงใน รัชตวรรณ มลิวัลย์, 2548, น. 51) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Testing Gottfredson and Hirschi’s “Low Self-Control” Stability Hypothesis : An Exploratory Study พบว่า

ในทฤษฎีอาชญากรรมทั่วไปของ Gottfredson กับ Hirschi อ้างว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลของลักษณะทางจิตวิทยาเรียกว่าเป็นการควบคุมตนเองไม่ดี Arneklev ทดสอบคำกล่าวที่ว่า การควบคุมตนเองไม่ดี เป็นลักษณะที่คงที่ พวกเขาศึกษาจากรายงานผลตัวเองที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 175 ราย พบว่า มีอยู่ 6 องค์ประกอบ ที่มีผลต่อการควบคุมตนเองที่ไม่ดี ประกอบด้วย ความหุนหันพลันแล่น การชอบงานง่าย ๆ การชอบความเสี่ยง การชอบกิจกรรมทางกาย การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และการมีอารมณ์ที่รุนแรง ผลทดสอบของสมมติฐานของพวกเขาพบว่า มิติที่สำคัญของการควบคุมตนเองและโครงสร้างทั่วไปของการควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์แปรผกผันกับช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จากผลการศึกษาพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานของการควบคุมตนเองของ Gottfredson กับ Hirschi สนับสนุนการวิจัยนี้

จากการทบทวนวรรณกรรม และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า การกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายของเยาวชนหญิงนั้น มีสาเหตุที่ทำให้เยาวชนหญิงตัดสินใจกระทำผิดหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านอารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ รวมไปถึงทัศนคติต่อการกระทำผิดของตัวเยาวชนเอง ประกอบกับปัจจัยแวดล้อมภายนอก เช่น สังคม เพื่อน สื่อ สภาพแวดล้อม จากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เยาวชนมีการเรียนรู้ที่จะกระทำผิดกฎหมายเมื่อไม่สามารถหาทางออกในแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งพฤติกรรมละเมิดกฎหมายนั้นก็เป็นตัวเลือกหนึ่งที่เยาวชนหญิงบางคนเลือกที่จะกระทำเพื่อให้หลุดพ้นจากปัญหาหรือสถานการณ์ที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ ดังนั้น จึงสามารถหาสาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายของเด็กและเยาวชนหญิงได้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

